A°. 1858. N°. 265.

Opregte Woensdagsche HAARLEMSCHE COURANT van 10 November.

[*Bij N°. 265 dezer Courant behoort een Vervolg.*]

WEENEN, 6 November.

De zamenstelling van het pruissische ministerie wordt hier gunstig beoordeeld, Men meent, dat het opdragen van het voorzitterschap van den Raad der ministers aan den prins *van Sigmaringen*, welke de r. k, godsdienst belijdt, aan een groot deel der bevolking van het westelijk gedeelte der monarchie zeer welgevallig zal zijn, en in dat oord der Regering van den Prins-Regent veel kracht zal bijzetten. Men meent ook, dat de benoeming van den generaal *v. Bonin*, die in den oorlog van Holstein-Sleeswijk tegen Denemarken eene zoo voorname rol heeft vervuld, tot minister van Oorlog, op een groot gedeelte der bevolking een zeer gunstigen indruk zal maken.

Ofschoon men erkent, dat het berigt nopens het bijleggen van het geschil met Pruissen, wegens de bondsbezetting van Rastadt, te voorbarig is geweest, wordt bij herhaling verzekerd, dat de twee groote duitsche mogendheden het ten aanzien dezer aangelegenheid, wat het hoofdbeginsel betreft, met elkander eens zijn geworden, en de zaak spoedig haar beslag zal bekomen.

BERLIJN, 7 November.

Den 12den November moeten door de stemgeregtigden der verschillende kathegorien de kiezers worden benoemd, welke de afgevaardigden moeten verkiezen. De vrijzinnige partij zit niet stil, en tracht de menigte te doen gevoelen, dat het er nu op aankomt om mannen te benoemen, van welke men eene keuze kan verwachten van afgevaardigden, die gezind en bij magte zullen zijn om den Prins-Regent te ondersteunen in het hoog ophouden van de vaan van Pruissen.

— Men beweert, dat de minister *v. Auerswald* belast zal worden met het bestuur der schatkist, en bij voorkeur geraadpleegd zal worden over drukpers-aangelegenheden.

BERLIJN, 8 November.

Z. K. H. de Prins-Regent heeft, in naam van Z. M. den Koning, den luitenant-generaal, *Adolf van Hohenlohe Ingelfingen*, bevelhebber van het 23ste regiment van de pruissische landweer, de orde van den Zwarten-adelaar verleend.

Z. K. H. de Prins-Regent heeft, namens den Koning, den minister van het koninklijke Huis, den heer *v. Massow*, op deszelfs verzoek, ontheven van het hem opgedragen lidmaatschap van het staats-ministerie.

PARIJS, 7 November.

De aandacht is steeds gevestigd op de tegen den graaf *de Montalembert* ingestelde geregtelijke vervolging. Sommigen zijn overtuigd, dat, ingeval de graaf schuldig mogt worden bevonden en dien ten gevolge veroordeeld, de strafbepaling op hem niet zal worden ten uitvoer gelegd; anderen gaan nog verder en houden het er voor, dat het openbaar ministerie van de verdere vervolging zal afzien. Vrij algemeen schijnt men van gedachte te zijn, dat de zaak geenszins in eene strenge rigting zal worden behandeld en beslist. In de officiëel bekendgemaakte stukken zijn evenwel geene gronden aanwezig, welke tot regtvaardiging van eene dusdanige onderstelling zouden kunnen strekken.

— Het gedenkschrift van lord *Normanby* baart steeds groot opzien en het ontbreekt thans niet aan vrienden en voorstanders van den heer *Guizot*, die fel verbolgen zijn over de aanvallen, aan welke die gewezen minister van wijlen Koning *Lodewijk Philips* is blootgesteld van de zijde van den britschen staatsman. Het zeggen is, dat de heer *Guizot* nadrukkelijk is aangespoord om te antwoorden op die aanvallen. Zelfs wil men weten, dat hij reeds, tijdens zijn laatste verblijf in Londen, vertrouwelijke mededeeling heeft gedaan van eenige stukken, waarbij de beweringen van lord *Normanby* op de meest volledige wijze worden gelogenstraft.

Voor het oogenblik zou de heer *Guizot* het echter onraadzaam achten om openlijk optekomen tegen hetgeen door den gewezen britschen gezant zoo ligtvaardig te zijnen aanzien is medegedeeld.

— Het te Turin uitkomende clericale hoofdorgaan *Armonia* behelst weder een artikel over den achtjarigen *Mortara*, waarin, naar aanleiding eener correspondentie uit Rome, op nieuw voorkomt, dat het kind door de werking der genade een opregt Christen is geworden, zoodat ieder, die het geluk heeft hetzelve te naderen, onverwijld de overtuiging erlangt, dat zich in dat kind eene bovennatuurlijke magt doet gevoelen.

De correspondent van de *Armonia* meldt in zijn berigt het navolgende:

„ De vader *Mortara* is volkomen kalm en gerust; de beide ouders van het kind zijn zeer goed opgevoede lieden. Maar de vijanden van de Kerk willen eene diplomatieke aangelegenheid maken van de eenvoudigste zaak der wereld, welke in de hoofdzaak toch hierop neder komt: een der acht kinderen van een Israeliet wordt onderhouden en opgevoed op kosten van den oppersten Kerkvoogd in een uitmuntend opvoedingsgesticht, in 't welk het door zijne ouders meer kan worden bezocht dan zulks gewoonlijk in andere opvoedings-gestichten wordt toegestaan. Ik weet wel, dat het kind *Christen* is en dat de ouders *Israeliten* zijn, maar dat is nu eenmaal niet anders; dat is een feit. Welligt is dat kind op eene meer of minder onregelmatige wijze Christen geworden, maar de zaak heeft haar beslag erlangd. In de gegevene omstandigheden is *het groote bezwaar* eenig en alleen hierin gelegen, dat de Paus op zijne kosten eene uitstekende opleiding geeft aan een der der acht kinderen van een Jood. Mij komt het voor, dat dit in menig opzigt alles behalve een onheil te noemen is. Maakt men daarvan zooveel gerucht, dan geschiedt zulks alleen uit partijgeest."

Volgens den correspondent, heeft de Paus het kind gezien en gesproken en tot de omstanders gezegd „ dat klaarblijkelijk God zich dat kind heeft gekozen, en al de bajonnetten der wereld niet in staat zullen zijn om hem te dwingen, dat kind aan zijn lot overtelaten."

Dat is, naar het oordeel van den correspondent, de taal, die past in den mond van den stedehouder van *Christus*. Voor 't overige zou deze laatste geene enkele bajonnet tegen zich gerigt zien, maar alleen worden lastig gevallen door het geschreeuw van eenige onwetende joodsche en ongeloovige dagbladschrijvers. Konden die dagbladschrijvers zich slechts gedurende eenige oogenblikken met dat kind onderhouden, dan zouden, volgens hem, zelfs de verhardste onder hen moeten erkennen, dat het eene ongehoorde wreedheid en onmenschelijkheid zou zijn om hetzelve aan de ouders terug te geven.

— De geneesheer, verbonden aan de dienst van het katholieke gesticht Saint-Louis te Caen, heeft een brief gezonden aan de *Univers*, waarin hij bevestigt, dat de vier israelitische kinderen van *Gugenheim*, die door den opperrabijn te Parijs zijn teruggevorderd, ongedoopt zijn gebleven en teruggegeven. Hij verklaart inmiddels, dat wel eenige kinderen van joodsche veroordeelden in dat gesticht zijn gedoopt geworden, maar dat zulks is geschied, terwijl zij op het uiterste lagen, volgens de voorschriften der Kerk. Die kinderen zijn dan ook allen gestorven. Als geneesheer van het gesticht is alles onder zijne oogen gebeurd en herhaaldelijk is hem gevraagd, of de dood zoo nabij was, dat het noodig moest worden geacht om overtegaan tot het toedienen van den doop.

PARIJS, 8 November.

In den *Moniteur* wordt een brief medegedeeld van den Keizer aan Prins *Napolen*, over de verbindtenissen, aangegaan met de vrije werklieden op de kusten van Africa.

Z. M. zegt daarin, dat hij wel eene diepe overtuiging moet hebben gehad van het goed regt van Frankrijk, dat hij de kans heeft moeten wagen van het afbreken van de vriendschappelijke betrekking met den Koning van Portugal. Wat evenwel het beginsel aangaat van het aangaan van verbindtenissen met negers, zoo verklaart hij, dat zijne overtuiging nog geenszins gevestigd is. Mogt het blijken, dat die arbeiders, welke worden afgehaald van de africaansche kusten, niet geheel vrij zijn in hunne handelingen, zoodat de verbindtenissen in de hoofdzaak slechts als bedekte slavenhandel zouden moeten worden beschouwd, dan zou hij, Keizer *Napoleon*, tot geenen prijs het thans bestaande willen behouden. Nooit zal hij de hand willen leenen tot bescherming van eenige onderneming, welke strijdig zou moeten worden geacht met den vooruitgang der beschaving, of met de eischen der menschelijkheid.

Op dien grond wordt Prins *Napoleon* door den Keizer aangespoord om den toestand naauwkeurig te doen onderzoeken. De Keizer acht het geenszins onmogelijk, dat de negers der africaansche kusten als vrije arbeiders zullen kunnen worden vervangen door de indische koelie's, en hij verzoekt den Prins om zich te verstaan met den minister van Buitenlandsche Zaken, voor het weder-aanknoopen van onderhandelingen met Engeland, welke vroeger reeds over deze aangelegenheid zijn gevoerd.

— De thans officiëel bekend gemaakte brief van den Keizer aan Prins *Napoleon* heeft hier een zeer goeden indruk gemaakt. Men gelooft, dat voor het einde van deze maand, of uiterlijk voor de aanstaande bijeenkomst van het engelsche Parlement, Prins *Napoleon*, door de indiening van een verslag, aan het verlangen des Keizers zal hebben voldaan. Welk besluit ook moge worden genomen, zoo veel is zeker, dat de koloniale belangen gewaarborgd zullen blijven, vermits met Engeland zal worden onderhandeld over het in dienst nemen van indische koeli's.

— In de brieven uit Berlijn, welke in de laatste twee dagen hier ontvangen zijn, komt voor, dat men in die hoofdstad zeer tevreden is met de optreding van het nieuwe pruissische ministerie. Vooral in de Rijn-provincien is het berigt, dat het voorzitterschap aan den prins *von Hohenzollern Sigmaringen* is opgedragen, met levendige vreugde vernomen. De genoemde prins heeft familie-betrekkingen hier te lande. Zijne moeder was *Antoinette Marie*, prinses *Murat*. De Regering van den *Prins van Pruissen* zou alzoo onder gunstige voorteekenen eenen aanvang nemen.

— Het zeggen is, dat *Mazzini* zich dezer dagen heeft opgehouden, eerst in het Lombardijsche, en daarna in het Venetiaansche, en hij zich zoo veilig en gerust van de eene plaats naar de andere heeft kunnen begeven, dat de vraag is geopperd, of hij daar was met goedvinden van Oostenrijk. Vooral in Sardinie vindt het gerucht der wederverschijning van den democratischen hoofdleider in Italie veel geloof.

— Zaturdag en gisteren werd vrij algemeen verzekerd, dat de graaf *de Montalembert* correctioneel zou teregtstaan. Heden is echter in de regterlijke kringen verbreid, dat het daartoe strekkende bevelschrift nog niet was geteekend. Zooveel alleen was zeker, dat de instructie was afgeloopen. Alvorens te dienen van zijnen eisch en conclusie, zou de procureur des Keizers eene mededeeling doen van de processale stukken aan den procureur-generaal.

— Ter beurze zijn de fondsen gerezen, 't welk men toeschrijft aan den brief des Keizers, als het blijk eener betere verstandhouding met Engeland. Het verkeer tusschen Engeland en Frankrijk, 't welk na 14 Januarij zeer moeijelijk was geworden, wordt dagelijks van wettige belemmeringen ontheven; almede ten gevolge van de verbeterde verstandhouding. Ook tusschen de gezanten, de heeren *Thouvenel* en sir *Henri Bulwer*, heerscht overeenstemming. De terugkomst van *Fuad-bassa* in Konstantinopel zal echter met eene ministeriele wijziging gepaard gaan.

's GRAVENHAGE, 8 November.

Morgen zal de Tweede Kamer der Staten-Generaal hare zittingen hervatten.

Onder de bij deze vergadering aanhangige wetsontwerpen behooren in de eerste plaats die, welke betrekking hebben tot de *twaalf* hoofdstukken, uitmakende de staatsbegrooting voor het volgende jaar 1859, en de wet, betreffende de middelen om daarin te voorzien.

Behalve deze ontwerpen zijn nog bij de Kamer aanhangig *twintig* ontwerpen, en daaronder de wetten op de herziening van het tarief der inkomende en uitgaande regten: — de wijziging van het belastingstelsel en van eenige bepalingen, betreffende de gemeente-wet; eene wet op het regt van successie; eene wet op de evenredige heffing der grondbelasting; eene wet op de heffing van den accijns op het geslagt, in verband met de afschaffing van den accijns op de brandstoffen; — eene wet op het gebruik der spoorwegen, en de bekrachtiging van sommige bepalingen, bij de verleende concessie voor den aanleg van den Noorder-spoorweg; — en wetten op de afschaffing der slavernij in de W. Indien.

Verder is nog bij de Kamer aanhangig het voorstel van den heer *Sloet* tot het afkoopbaar stellen der tienden, en zijn nog vier onderwerpen ter behandeling overgebleven.

— Het voorloopig verslag, nopens het hoofdstuk der staatsbegrooting voor de kosten der zeemagt, is den 6den November vastgesteld door de heeren *Storm v. 's Gr.*, *v. Franck*, *Poortman*, *Slicher* en *Delprat*, als rapporteurs der Afdeelingen.

Met betrekking tot 's Rijks zeemagt in de O. Indien wordt opgemerkt, dat uit den door de Regering dienaangaande medegedeelden staat is blijkende, dat verscheidene der aldaar aanwezige stoomschepen reparatie behoeven, en gedokt moeten worden. Verder wordt daarin gewaagd van loopende geruchten, alsof de schroef-stoomschepen *Medusa* en *Prinses Amelia*, noch als stoom-, noch als zeilschepen, aan de verwachting beantwoordden, en het voor dezelve bestemde geschut niet konden voeren; — dat de *Bali* en de *Soembing* niet voldeden aan het hoofdvereischte voor oorlogschepen; — de *Gedeh* reeds in Spanje, en de *Ardjoeno* aan de Kaap reparatie had moeten ondergaan, en dat het schroef-stoomschip *Groningen*, als oorlogschip, aanmerkelijke gebreken opleverde.

Bij eenige vragen, nopens de hoedanigheid der schepen van het naar de Middellandsche-zee bestemde oefenings-eskader, wordt in het verslag aangemerkt, dat men met eenige bevreemding heeft ontwaard, dat de minister met zooveel nadruk de overtuiging heeft uitgesproken, dat de officieren en schepelingen van dat smaldeel de eer der vlag zullen ophouden. Ofschoon dit wel niet in de bedoeling lag, heeft men gemeend, dat daaruit zoude kunnen worden afgeleid, alsof vroeger nederlandsche officieren in dit opzigt in gebreke waren gebleven, en dat men van de tegenwoordige aldaar aanwezigen iets meer verwachtte dan van andere, — en begrepen, dat er geen de allerminste reden bestond om te twijfelen, of eenig nederlandsch zee-officier immer of ooit in dat opzigt, bij het handhaven van de eer onzer vlag, ten achteren zoude blijven. Men heeft daarbij aangemerkt, dat over 't algemeen de lust om te dienen en de ijver voor hunne eervolle roeping bij sommige officieren wel eenige aanmoediging behoeft; dat welligt van Regeringswege iets zoude kunnen worden gedaan om den goeden geest onder hen aan te vuren; — dat het ten allen tijde wel een eerste vereischte zal zijn om in alle voorkomende gevallen bij het verdeelen van de dienst eene stipte onpartijdigheid in acht te nemen, en zoo veel mogelijk matiging in het herhaald verplaatsen en overplaatsen van de officieren bij de indische zeemagt.

Omtrent het bestand, op 't welk het materieel der Marine zoude behooren te worden gebragt; — de kracht van het aantewenden stoomvermogen (ten aanzien van welke de gevoelens verdeeld schijnen te zijn geweest); — de inrigting van het oostindische eskader (waarbij is opgemerkt, dat welligt de aanwezigheid van een paar kloeke oorlogschepen niet ongunstig zoude hebben gewerkt bij de onderhandelingen met Japan) en omtrent de gewigtige aangelegenheid der kustverdediging, heeft men verlangd bepaalde inlichtingen te bekomen.

— Den 6den November hebben de heeren *Dullert*, *Jespers*, *v. Hoevell*, *v. Nispen* en *Delprat* het voorloopig verslag over het elfde hoofdstuk, betreffende de kosten van het departement van Kolonien, vastgesteld.

In hetzelve zijn verschillende beschouwingen medegedeeld, betreffende de indische aangelegenheden, en is o. a. gevraagd, hoe ver men was gevorderd met de invoering van het regeringsreglement daar te lande, en bepaaldelijk met het daarstellen van de in hetzelve voorgeschrevene algemeene verordeningen, — en meer bepaald, ten aanzien van het in stand houden der verordeningen op de culturen, doch onder zekere voorwaarden en met het oog op de voorbereiding tot het invoeren van een anderen toestand.

Ook zijn o. a. de w. indische aangelegenheden ter sprake gebragt, en zijn inlichtingen verlangd, ten aanzien van straffen, welke aan vrije chinesche arbeiders zouden zijn opgelegd, en die, indien de deswegens medegedeelde berigten gegrond waren, als willekeurige mishandelingen zouden moeten worden aangemerkt.

Omtrent het dikwerf besproken vraagstuk van Serawak, op de noord-westkust van Borneo, is men teruggekomen op de pogingen, welke door *James Brooke* worden aangewend om deze zijne nederzetting aan den Staat van Groot Brittannie te verkoopen, en is verklaard, dat men daar minder belang in zoude stellen, indien niet tevens in Engeland pogingen werden aangewend om de Regering tot het aankoopen van die bezitting te doen besluiten, ten einde alzoo vasten voet op genoemd eiland te bekomen. Daarbij wordt opgemerkt, dat het meermalen is betoogd en als uitgemaakt wordt beschouwd, dat bij het bekende tractaat van 1824, eens vooral, is vastgesteld, dat de eilanden van den indischen Archipel aan Nederland toebehooren; dat alleen ten aanzien van Sincapore daarop eene uitzondering is gemaakt, en het van overwegend belang moet worden beschouwd, dat met kracht en klem door de nederlandsche Regering aan dit beginsel de hand worde gehouden.

's GRAVENHAGE, 9 November.

Bij besluit van 6 Nov. heeft Z. M, met ingang van 15 Nov. aanst., aan *D. Groot*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Wervershoof.

— Bij Z^r. M^s. besluit van 6 Nov., is benoemd tot officier van justitie bij de arr.-regtbank te Leyden, m^r. *F. Pont*, thans off. van just. bij de arr.-regtbank te Hoorn, en zulks met ingang van den 15den dezer maand.

— Bij Z^r. M^r. besluiten van 5 Nov., zijn, met ingang van den 16den dezer maand, bevorderd tot adjunct-administrateurs bij 's Rijks zeemagt, de scheepsklerken *C. van Berkel* en *F. Adema*; — en zijn de luitenants ter zee 1ste kl. jh^r. *H. Quarles van Ufford* en *D. H. Buys*, beiden met verlof in Oost-Indie, op hun verzoek, eervol uit 's Rijks zeedienst ontslagen met den laatsten der maand, waarin dit besluit ter hunner kennis zal worden gebragt.

— Bij beschikking van 6 Nov. is aan den heer *H. C. Wouda*, te Sneek, tot wederopzegging, vergunning verleend voor eene stoombootdienst tot vervoer van reizigers en goederen van Lemmer naar Amsterdam en terug.

— Bij besluit van 29 Oct. heeft Z. M. tot leden der te Amsterdam gevestigde commissie voor de vaart op den Rijn benoemd de heeren *G. A. Ouwens* en *J. H. Kluytenaar Jr.*

's GRAVENHAGE, 9 November.

H. M. de Koningin-moeder is heden van het kasteel van Soestdijk op H. D. paleis aan den Scheveningschen weg aangekomen.

— In de bijeenkomst van de Tweede Kamer van heden zijn ingekomen en in handen eener commissie tot onderzoek gesteld de geloofsbrieven van den heer *v. Heiden Reinesteyn*, welke op nieuw tot lid der vergadering is benoemd.

De laatstelijk ingekomen ontwerpen van wet, waaronder ook eene, betreffende het tiendregt ter bevordering van landaanwinning, zijn naar de afdeelingen verzonden.

Een groot aantal adressen, betreffende de afschaffing van de slavernij, de spoorwegen, het tarief, het belastingstelsel enz., zijn in handen van de commissie voor de petitien gesteld.

Tot rapporteurs zijn benoemd, voor de wet op de begraafplaatsen de heeren *de Lom de Berg*, *de Brauw*, *Heemskerk*, *v. Nispen* en *Westerhof*: voor het successie-regt, de heeren *Strens*, *Godefroi*, *Poortman*, *de Kempenaer* en *Olivier*; voor de evenredige heffing der grondbelasting, de heeren *Dullert*, *v. d. Linden*, *Meeussen*, *v. Nispen* en *D. v. Twist*; voor de afschaffing van den accijns op de brandstoffen; tot wijziging van de belasting op het geslagt en van eenige art. der gemeente-wet, de heeren *Thorbecke*, *Schimmelpenninck*, *Poortman*, *Mackay* en *v. d. Linden*; voor de wet op den waarborg, de heeren *Wijbenga*, *Schimmelpenninck*, *de Poorter*, *v. Wintershoven* en *v. Voorthuyzen*; voor de begrooting der Landsdrukkerij, de heeren *Thorbecke*, *Hoekwater*, *v. Eck*, *Mackay* en *v. Reede*; voor het fonds der domeinen en amortisatie van schuld, de heeren *Thorbecke*, *de Braauw*, *Kien*, *Mackay* en *Stolte*.

HAARLEM, 9 November.

Een telegram uit Londen meldt, dat het tractaat van Engeland met Japan in de nederduitsche taal is opgesteld; dat, naar luid van hetzelve, een engelsche diplomaat in Jeddo, en een japansche in Londen zal resideren; dat beide de Staten consuls zullen benoemen in de opengestelde havens Nakodade, Kanogawa, en Nagasacki; dat de opening dezer havens in Julij 1859 zal plaats hebben; van Nagata in Januarij 1860, en van Hiogo in 1863; dat de Engelschen in deze havens zullen kunnen resideren, land pachten, huizen bouwen, maar geene werken van verdediging aanleggen; dat, met Januarij 1862, Jeddo, en Januarij 1863 Osaka zullen worden opengesteld; dat de vrije uitoefening der godsdienst en het bouwen van kerken wordt veroorloofd, en dat alle koopwaren vrij zullen mogen worden uit- en ingvoerd, tegen regten van 5 tot 35 pc.; — de laatste bijna uitsluitend van bedwelmende dranken.

In de gisteren gehouden vergadering der letterkundige afdeeling van de Kon. Maatschappij van Wetenschappen heeft de heer *Bake* een nader verslag uitgebragt omtrent de wetenschappelijke zending naar Spanje, door mededeeling der ingekomen rapporten van de heeren *Halbertsma* en *van Herwerden*. Uit deze stukken blijkt onder anderen, dat in de bibliotheek van Toledo weinig belangrijks gevonden is. De bibliotheek van het aartsbisdom aldaar hebben de nederlandsche geleerden niet kunnen onderzoeken, omdat de kerkelijke overheden ongezind waren om hun den toegang te verschaffen. Te Madrid heeft het onderzoek evenmin belangrijke resultaten opgeleverd. De bibliotheek van het Escuriaal heeft daarentegen veel belangrijks opgeleverd. Ook te Valencia zijn merkwaardige stukken gevonden. Overal vindt men sporen van de verwoestingen, die de Franschen, gedurende den oorlog in Spanje, daar ook in de bibliotheken hebben aangerigt. — De heeren *Halbertsma* en *van Herwerden* zijn uit Spanje naar Italie vertrokken. Later zal een uitvoeriger verslag van hunne verrigtingen gegeven worden.

Vervolgens heeft de heer *de Vries* rapport gedaan, omtrent de vaststelling van de schrijfwijze der plaats-namen. Na zeer breedvoerige discussien, waaraan de heeren *Sloet*, *Bakhuyzen van den Brink*, *de Wal*, *van Lennep*, *van den Bergh*, *Koenen* en *de Vries* deelnamen, is besloten, deze zaak aantehouden tot eene volgende vergadering.

De verdere werkzaamheden zijn, omdat de tijd reeds te ver verstreken was, tot eene volgende vergadering uitgesteld.

— Den 15den dezer zal een verdienstelijk militair *Dominicus Voigt*, Zwitser van geboorte, zijn vijftigste dienstjaar hebben bereikt, met inbegrip der campagne-jaren, welke onder zijne werkelijke dienstjaren moeten worden geteld. In 1830 heeft hij, ter zake van zijn uitstekend gedrag in dat jaar, de militaire Willems-orde verworven. Hij is, zoo ver men weet, thans de eenige soldaat, welke met deze orde is begiftigd; hij wordt niet alleen als militair, maar ook als huisvader geacht en geprezen, en heeft zich de onderscheiding waardig gemaakt van tot ordonnans van Z. K. H. den *Prins van Oranje* te worden benoemd. De huisvrouw van dien geachten militair heeft, met hem, in 1813, den veldtogt in Duitschland bijgewoond; is hem in 1830 tot in Brussel gevolgd, en heeft aldaar aan de nederlandsche gekwetsten belangrijke diensten bewezen. Zij heeft een gelijk getal dienstjaren, als haar man, die nu sedert 27 jaren bij de 4de compagnie van het 2de battaillon grenadiers en jagers is dienende.

— De Staten van Zuid-Holland hebben, met 34 tegen 27 stemmen, in beginsel aangenomen de vereeniging tot een heemraadschap van het heemraadschap van Putten, den ring van Voorne en de daar tusschen gelegen polders, en hebben verder besloten om aan de bestaande commissie leden toetevoegen, bij voorkeur uit het district Brielle, ter regeling der geldelijke aangelegenheden; — waartoe door den voorzitter zijn aangewezen de heeren *Hein*, *Lette* en *v. Hoogstraten*.

— Bij den gemeenteraad van 's Gravenhage is ingediend een adres van den heer *L. F. Revius*, bij 't welk wordt verlangd concessie tot den aanleg van eene geregelde stoomboot-dienst tusschen genoemde stad en Scheveningen; — te gelijk met eene verklaring van B. en W., dat zij, na rijp beraad, geene vrijheid hebben gevonden om op dit adres gunstig te adviseren.

— Volgens deswege opgemaakte officiële staten, bedroeg het getal tonnen turf, van de verschillende soorten en klassen, in 1857 hier te lande vervoerd, 39,217,334 ton, waarvan voor de reguliere veenderijen komen over de 36 millioen ton en het meerendeel van de 2de soort, 3de klasse, te weten, ruim 26 millioen ton. Van de in 1857 verveende turf werden in dat jaar op de rekeningen der veenlieden afgeschreven, als aan fabrieken, trafieken enz. onder genot van gedeeltelijken vrijdom van accijns geleverd, 12½ millioen ton, waarvan het meerendeel uit de reguliere veenderijen, en wel bepaaldelijk ook van de 2de soort, 3de klasse (te weten, bij de 12 millioen ton). De inslagen van steenkolen in fabrieken enz. onder genot van gedeeltelijken vrijdom van accijns, in 1857, beliep 8,548,721 ponden schaalkolen, 5,404,354 mudden maatkolen en 526,222 mudden cinders.

— De Hooge-Raad heeft heden, 9 November, de voorziening in cassatie van den heer *J. Richelle*, heelkundige te Aarlanderveen, verworpen

---

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 9 November. Den 8sten dezer in Texel binnengekomen: de stoomb. *Citizen*, Londen; *Ann*, Bond, Newcastle; *Piet Hein*, Meijer, St. Petersburg; *Sophia Maria*, van Sloten, Pitea; *Helena*, van der Wall en *Amicitia*, Schoe, beide van Fredrikstad; en uitgezeild: *Holland*, Auffmorth, Batavia; *Due Parento*, Dodero, Livorno; *twee Zusters*, de Groot, Londen. Wind n. o.

Den 8sten dezer in Helvoet binnengekomen: de stoomb. *Holyrood*, Leith; *Ocean Queen*, Hull; *Norfolk*, Goole; *Therese* en *Lucretia*, Bragt, beide van Grangemouth; *Fox*, King, Jarmouth; *Dolphijn*, Holman, *Zwaantina Cornelia*, Roersma en *Margaretha*, Duinker, alle 3 van St. Petersburg; *Didrich*, Nysted, Reval; *Helena*, Striton, Pernau; *Gesina Reina*, Sap en *Margaretha*, de Groot, beide van Riga; *Mina*, Goudswaard, Christinastad; *Agatha*, Bloos, Trelleborg. Niets uitgezeild. Wind n. o.

Den 12den Aug. van Sydney uitgezeild: *Amstel*, Rademaker, Java.

Den 22sten Sept. van Rio de Janeiro uitgezeild: *Stad Middelburg*, Ouwehand, Batavia; 8 Oct. *Stad Sluis*, Struyk, Suriname.

Den 7den Oct. te Fernambuck binnengekomen: *Marijtje Honig*, van Wijk, Triest.

Den 6den Oct. van Maroïm uitgezeild: *Neptunus*, de Jong, Falmouth.

Den 30sten Oct. van Triest uitgezeild: *Cornelia Aletta*, Blekking, Rio de Janeiro.

Den 20sten Oct. te Napels binnengekomen: *Archimede*, Cafiero, Amsterdam.

Den 25sten Oct. te Messina binnengekomen: *Willem*, Molenaar; Amsterdam.

BUENOS AYROS, 27 September. Het schip *Regina*, kapt. Lelyveld, van Glasgow alhier aangekomen, heeft 10 dezer, in een' hevigen storm, wegens aandrijving, belangrijke schade bekomen, doch is oogenschijnlijk digt gebleven. — Het schip *Ida Maria de Raath*, kapt. de Boer, van Cadix alhier aangekomen, heeft op de Plata rivier aan den grond gezeten en, om in vlot water te komen, een groot gedeelte der lading over boord moeten werpen.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

9 *November* 1858. 4½ *ure.*

	van	*tot*	*gebl.*
NEDERLAND.			
Thesaurie 5 p	—	—	—
Ned. Bank 4 „	—	—	—
W. Schuld 2½ „	63 13/16	15/16	—
„ . 3 „	75 9/16	⅞	75⅝
„ 4 „	98⅓	3/16	—
Amort. Sd. 3 „	—	—	—
Handl. Ms. 4½ „	142⅝	¾	—
O. I. Leen. 4 „	—	—	—
Holl.-Spw. . .	—	—	—
Leening 4½ p	—	—	—
Rijn-Spw. 4½ „	—	—	—
M. Weldd. 4 „	—	-	
BELGIE.			
Cert. W. S. 2½ p	—	—	—
„ *Rots.* 2½ „	53	⅛	53
FRANKRIJK.			
Certif.....3 p	—	—	—
SPANJE.			
Oblig.....1½ p	30	1/16	30
„ ....3 „	43 11/16	—	—
„ Bin. 3 „	41	1/16	—
Am.-Schuld	10⅝	⅞	10⅝
Bew. Coup.	—		—
PORTUGAL.			
Oblig.....3 p	46	1/16	—
„ 1856. 3 „	44¾	—	—
„ Uitgest..	—	—	—
RUSLAND.			
Hope & C°. 5 p	—	—	—
„ 5 „	103¾		—
Certif.Obl. 5 „	91¼	—	—
„ „ 4 „	86⅛	⅜	—
„ *Stglitz* 4 „	86⅛	⅜	—
„ N. 4 „	—	—	—
„ 54 5 „	97½	⅝	97 9/16
„ 55. 5 „	101 13/16	15/16	—
„ Hamb. 5 „	—	—	
„ Lond. 5 „	—	—	—
„ „ 4½ „	98½	—	—
Insch. . 6 „		—	—
Cert. . 6 „	65¾	13/16	
POLEN.			
Aand. 1835. *f*	158	—	—
Oblig.....4 p	81⅝	⅞	—
PRUISSEN.			
Oblig.....4½ p	—	—	—
Aand. 54. 3½ „	--	—	—

	van	*tot*	*gebl.*
OOSTENRIJK.			
Obl. *Goll.* 5 p	—	—	—
„ „ 4 „	63	—	-
„ Met. 5 „	77 11/16	⅞	77 13/16
„ r. Amst. 5 „	87⅛	¼	—
„ Nat. 5 „	77⅞	78	—
„ 54. 2½ „	39½	9/16	—
Wener Bank *f*	—	—	—
„ . . „		—	—
„ 4 p	—	- -	—
NAPELS.			
Cert. L. B. 5 p	—	.	
„ *Rots.* 5 „	—		—
DENEMARKEN.			
Obl. Lond. 5 p	—	—	—
„ 3 „	—	...	—
BRAZILIE.			
Geldl. 24. 5 p	—	..	—
„ 39. 5 „	—	-	-
„ 43. 5 „	—		
„ 52. 4½ „	—	—	—
SARDINIE.			
.......5 p	—		—
PERU.			
Geldl. 53. 4½ p	—	—	
„ Parijs..	—		
ECUADOR.			
Obl. 1855. 1 p	14⅞	15¼	—
VENEZUELA.			
Obl. 6 th. 4½ p	—	—	—
„ Uitg. 1½ „	—		—
GRENADA.			
Oblig.....3½ „	18⅜	—	—
„ Uitg. ..	5 11/16	—	—
MEXICO.			
Oblig.....3 p	18¾	—	
N.-AMERICA.			
Philad. *Hope f*	—	—	—
„ Lt. B.	—	-	
„ *Rots.* 6 „	—	—	
Am. Bankact.	—		—
Ill. Spw. Aand.	—	—	—
„ Obl. C. B. 7 „	85¼	⅜	—
Louisiana 5 p	101¼	—	—
GRIEKENLAND.			
Obl. 1825 p.	31 3/16	—	—

Russische spoorweg *f* 76¼; volgefourn. dito 246½. Fransche Oostenr. spoorweg *Hope* 179 à ¼. De 4½ pc. Russische spoorweg Obligatien 90⅜. — Beleening 3½. Prolongatie 3½. Disconto 3½.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der *Effecten-Societeit*.

J. BRASKAMP, waarnemend President. — IJ. DE KOCK, Secretaris.

Met weinig omzet zijn de prijzen op de vorige hoogte gebleven; alleen russische, poolsche en oostenrijksche fondsen iets williger.

LONDEN, 9 November. De 3 pc. gecons. resc. 98⅛ à ¼.

PARIJS, 9 November. De 3 pc. renten 73 fr. 80. Spanje 3 pc. 42⅜.

MARKTBERIGTEN.

ROTTERDAM, 8 November. *Tarwe*: Zeeuws., Vlaams. en Overm. weinig gevraagd en 20 à 30 c. lager verkocht; goede en puike jar. *f* 8,60 à *f* 9,10; mindere van *f* 7,75 à *f* 8,50; goede en puike nieuwe *f* 8 à *f* 8,40; mindere *f* 6,75 à *f* 7,75; Pools. en roode alleen bij gerijven; 160 p. witb. Pools. *f* 335; 164, 165, 166 p. jar. Hoogl. Kleefs. *f* 300, *f* 310, *f* 320; 164 p. jar. Bovenl. Ris *f* 290; 162 p. n. dito *f* 285. In publ. veiling 38 last jarige witb. Pools. 154 p. *f* 275, *f* 276. *Rogge*: Overm., Zeeuws. en Vlaams. 10 c. lager, *f* 5,50 à *f* 6,40; voorts 152 p. jar. Frans. *f* 180. In publ. veiling 25 last Odessa 145 p. *f* 156, *f* 160; 270 last minder en meerder besch. 115, 118 p. Arch. *f* 150, *f* 159. *Gerst*: Zeeuws., Vlaams. en Overm. winter *f* 4,50 à *f* 5,60; dito zomer *f* 4,20 à *f* 5,30; voorts 139, 140 p. jar. Deens. *f* 163, *f* 167. *Haver*: Zeeuws. en Inl. korte *f* 4, *f* 5,50; dito lange *f* 2,50, *f* 4,50. *Boekweit*: op 140 p. Noord-Brab. *f* 180, *f* 182, *f* 185; Holst. *f* 182. *Erwten*: Zeeuws. groene 50 c. hooger, *f* 10,50, *f* 13,50; groote dito *f* 12,50, *f* 15. *Boonen*: Zeeuws. en Walch. witte *f* 9,50, *f* 11,50; dito bruine *f* 9, *f* 11; dito paardenboonen *f* 7 à *f* 8. *Koolzaad*: Zeeuwsch £ 62, £ 64, £ 66, £ 67. *Lijnzaad*: in publ. veiling 109 last minder en meerder beschadigd; 98 à 101 p. Arch. *f* 241, *f* 256; 6 last zwaar besch. *f* 185, *f* 191. *Kanariezaad* *f* 12,50, *f* 15,50.

237ste STAATS-LOTERIJ.

Trekking der eerste Klasse.

2de Lijst. N°. 715 en 14874, ieder een prijs van *f* 1000.

Door den alg. kerkeraad der ned. hervormde gemeente te Middelburg is uit het bevorens vermelde drietal beroepen ds. *H. Boon*, pred. te Noordwijk-Binnen.

*** De Crediteuren in het Faillissement van DANIEL DIEDERICHS, gepatenteerd Kleedermaker en Winkelier te Zaandijk worden uitgenoodigd, om te verschijnen in de Raadkamer der Arrondissements Regtbank te Haarlem, op Vrijdag den 19den dezer maand, des namiddags ten half één ure, ten einde aan te hooren de rekening en verantwoording welke door den ondergeteekende Curator in het voormelde Faillissement ten overstaan van den Regter-Commissaris zal worden gedaan. JB. BRUIN.

Zaandijk, 7 *November* 1858.

***** OPROEPING van CREDITEUREN.**

Aan de Crediteuren in de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschappen van den Heer J. F. L. REUDLER en zijne vóór hem overledene Echtgenoote, gewoond hebbende te Haarlem, wordt te kennen gegeven, dat de Rekening van den benificairen Erfgenaam, wegens die Nalatenschappen en een door hem opgemaakten Staat van de preferente en concurente crediteuren, van den 12den tot den 19den November 1858, dagelijks, uitgenomen des Zondags, des voormiddags tusschen 9 en 1 ure, zal ter visie liggen ten Kantore van Mr. P. MABÉ JR., Advocaat en Notaris te Haarlem, en dat nà dien tijd, zoo er geen verzet plaats heeft gehad, met de betaling der schulden, voor zooverre die uit het actief kunnen worden gevonden, een aanvang zal worden gemaakt.

*** P. J. BLOK, Onderwijzer te Wormerveer, vraagt een' HULP-ONDERWIJZER, tegen genot der gewone verpleging en een salaris van 70 gulden. Brieven *franco*.

*** De betrekking van ORGANIST der Groote Kerk te Leeuwarden door het overlijden van den Heer *R. R. E. Frank*, opengevallen zijnde, zoo noodigen Gecommitteerden uit het Collegie van Kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde Gemeente aldaar de zoodanigen, die naar de vervulling der vacature wenschen te dingen, uit, zich hiertoe aantemelden. Het Salaris, aan dezen post verbonden, bedraagt *f* 400 's jaars, buiten eenige emolumenten. Zij, die aan eene bekwame behandeling van het Orgel de geschiktheid paren tot het geven van Muzijklessen op de Piano, zullen zich daartoe de gelegenheid geopend zien. De sollicitanten, die tevens lidmaten der Hervormde Kerk moeten zijn, worden verzocht, zich vóór den 20sten November 1858, in *persoon* of met *gefrankeerde* Brieven en overlegging van voldoende getuigschriften te adresseren aan eenen der Gecommitteerden voornoemd, den Heer J. D. SIMON, Gemeente-Ontvanger, of Dr. L. PROES, Predikant te Leeuwarden.

*** Voor een JONG MENSCH uit Belgie, 30 jaren oud, Prot. Godsd., verlangt men eene gelegenheid ter plaatsing, hij is in staat om de Fransche en Hoogduitsche Talen te onderwijzen, alsmede Geschiedenis, Aardrijkskunde, Muzijk enz. Adres *franco*, Letters L. L., bij A. HOOGENBOOM, Boekhandelaar in de Reestraat, te Amsterdam.

*** Er wordt gevraagd om dadelijk in dienst te treden: Een bekwaam BROOD- en KOEKBAKKERS-KNECHT, tegen een Loon van twee gulden in de week, en de Kost. Brieven *franco*, onder Letter B, bij den Boekhandelaar J. DE HAAN, te Krommenie.

*** Men vraagt terstond of met 1 Februarij, op een Buitentje nabij Utrecht, GEHUWDE LIEDEN, liefst zonder Kinderen, omstreeks 40 jaren, P. G., den Man het Snoeijen en Warmoesieren grondig verstaande. De Vrouw des noods in staat zijnde eene Burger Pot te Koken en het Huis schoon te maken, tegen genot van Vrije Woning en *f* 4,50 per week. *Franco* Brieven onder Lett. P., bij den Boekh. J. MADO, te Utrecht.

*** Er wordt gevraagd om terstond in dienst te treden: eene JUFVROUW, liefst eene Duitsche, van de Hervormde Godsdienst, tot behulp van de Vrouw des huizes, welke tevens de geschiktheid bezit om met jonge Kinderen zich bezig te houden. Adres met *franco* Brieven onder Lett. W., bij GEBROEDERS VAN DER HOEK, te Leyden.

*** TWEE BURGER-DOCHTERS van de Prot. Godsd., wenschten tegen 1 Jan. geplaatst te worden als *Kindermeid* en als *Meid-Huishoudster*. Op fatsoenlijke behandeling zal meer gelet worden dan op groot Salaris. Adres met *franco* Brieven onder Lett. T., bij den Boekh. J. ANDRIESSEN JR., te 's Gravenhage.

BORSTAANDOENINGEN.

Verkoudheden, Zinkens, Heeschheid, Kinkhoest enz.

Uit de onderzoekingen, die door de Geneesheeren der Parijsche Hospitalen gedaan zijn, blijkt, dat de **Siroop en Borstkoekjes** der **Arabische Nafé**, van G. DELANGRENIER, te Parijs, de beste Borstmiddelen zijn om bovengenoemde *Aandoeningen* te bestrijden. Deze middelen maken eene uitzondering op andere bereidingen voor den Borst, doordien zij noch *Opium* noch *Zuren* bevatten.

MAAGPIJNEN,

Maagontsteking, Ontsteking van Maag en Ingewanden, Overprikkeling.

De lijders aan Maagpijnen en geprikkelde ingewanden zullen, in den door *Delangrenier* bereiden *Racahout*, eene voor de Maag geschikte Spijs vinden, door deszelfs *voedende* en opwekkende eigenschappen is dezelve bijzonder geschikt voor *Vrouwen*, *Minnen* en *Kinderen*; deze zelfstandigheid bewaard de Kinderen voor *Engelsche Ziekte* en andere, aan dien leeftijd eigene ongesteldheden.

Deze bereidingen zijn de *eenigen*, die door de Geneeskundige *Academie* en *Faculteit* van Parijs goedgekeurd zijn.

Ten einde zich voor de Belgische namaak te behoeden, en overtuigd te zijn dat dezelve uit de Fabriek van den Heer *Delangrenier*, *te Parijs* afkomstig zijn, moet men zich aan het *Hoofd-Depôt* voor Holland bij den Heer *F. E. van Santen Kolff*, te Rotterdam, of de volgende Heeren Depôt-Houders aanmelden, alwaar deze bereidingen *alléén* in Flesschen of Doosjes afgeleverd moeten worden, die met het *Cachet* van den Heer *Delangrenier* verzegeld zijn.

H. H. Uloth, Apotheker, op den Zeedijk, te Amster-

dam; *J. M. van Renesse*, Apotheker, te 's Hage, en *L. J. Grootendorst*, Apotheker, te Utrecht.

*** Men vraagt in Haarlem tegen Mei 1859 binnenshuis bij fatsoenlijke burgerlieden, minstens DRIE ONGEMEUBILEERDE KAMERS, waarvan zoo mogelijk één beneden, met twee Stookplaatsen en de noodige Gemakken voorzien, met gebruik van Zolder, Keukentje en Bediening. Reflecterenden gelieven opgave te doen van Huurprijs en Stand onder Letter M., bij den Boekhandelaar C. ZWAARDEMAKER, te Haarlem.

*** Te HUUR aangeboden, op een der fatsoenlijkste standen der stad Utrecht voor één Heer en Dame zonder Kinderen: een desverkiezend GEMEUBILEERD BENEDENHUIS, bestaande uit 4 Kamers, groote Keuken, Kelders, Mangelkamer en het gebruik van een TUIN. Brieven *franco* onder Lett. B., bij KEMMER, Boekhandelaar te Utrecht.

Uit de Hand te Koop,

20 Bunders uitmuntend WEI- en BOUWLAND, in de Haarlemmermeer, met de daarop staande Gebouwen en Getimmerten, Sectie K. Nos. 656, 657 en 658, aan den Aalsmeerderweg, afdeeling Rijk, nummerpaal 20. Te bevragen bij den Notaris Mr. H. A. F. D. VAN MEEUWEN in de Groote Houtstraat te Haarlem. Brieven *franco*.

*** **Door verandering UIT de HAND te KOOP.**
Eene van ouds gerenommeerde en in volle werking zijnde

HOEF- EN GROF-SMEDERIJ,

welke meer dan 100 jaren en thans nog een ruim Burger bestaan opleverd, waarvan de volste bewijzen kunnen geleverd worden, in een der voornaamste Dorpen van Zuid-Holland. Nader onderrigt te bekomen met *franco* Brieven of in *persoon* bij den Notaris J. DE CRAANE, te Warmond bij Leyden.

*** **UIT DE HAND TE KOOP:**

Eene WAGENMAKERIJ, gelegen tusschen Alphen en Leyden, tevens geschikt tot alle Bedrijven, een sterk en weldoortimmerd HUIS, groote SCHUUR en TUIN, daarbij een stukje best WEILAND. met OVERTUIN, te zamen groot 52 Roeden, 60 Ellen. Te bevragen met *franco* Brieven, onder Letter G., bij J. SPREY, Timmerman te Koudekerk a/d. Rhijn.

Uit de Hand te Koop:

Eene partij best gewonnen HOOI, doormengd met witte Klaver, bij tien, twintig of dertig duizend pond. Te bevragen bij WILLEM DAVIDSON, in de Haarlemmermeer aan den IJweg, in den *Leeuwenkop*. Brieven *franco*.

Door bijzondere omstandigheid wordt er te KOOP aangeboden: Een gevestigd **BEGRAFENIS-FONDS**, welke voor veel uitbreiding vatbaar is. Inclinerenden, gelieven zich met *franco* Brieven, onder Letters B. F. te adresseren, aan den Heer A. KNOOP, Klein Heiligland te Haarlem.

*** **VERKOOPING VAN**

PAARDEN,

behoorende tot het 4de Regiment Dragonders.

Men zal, op Vrijdag den 12den November 1858, des namiddags ten een uur, aan de Uitspanning *de Vink*, over de Loosduinsche brug te 's Gravenhage, ten overstaan van den Notaris C. J. VAN DE WATERING, *om contant geld*, in het openbaar Verkoopen: *zes en twintig stuks* op reform gestelde PAARDEN.

*** VERKOOPING in de Vogelenzang, gemeente Bloemendaal, op de Boerenwoning genaamd *Zeerust*, in het Mariënduin, op Woensdag den 17den November 1858, des voormiddags ten half elf ure, van 5 KALF-KOEIJEN, 1 KALFSCHOT en 10 PINKEN, eenige VARKENS, 20,000 Nederl. Ponden welgewonnen HOOI, en hetgeen verder zal worden aangeboden, om betaald te worden, voor of op den 1sten Mei 1859 mits voldoende borgtogt stellende.

*** **VERKOOPING van bijzonder zware opgaande BOOMEN.**

166 Perceelen EIKEN, waaronder ter lengte van 22 ellen en dikte van 87 duim in doorsnede.
18 Perceelen IEPEN, waaronder ter lengte van 23 ellen en dikte van 67 duim.
6 Perceelen PEPPELEN, ter lengte van 21 ellen en dikte van 95 duim.
26 Perceelen BEUKEN.

Staande op het Landgoed „*de Kemnade*", bij Doetinchem, aan den Ouden IJssel.

De Verkooping zal geschieden op den Huize „*Kemnade*" voornoemd, op Donderdag den 25sten November 1858, des voormiddags om 9 ure.

*** **VERPACHTING EENER**

BOUWHOEVE.

Op Vrijdag, den 26sten November 1858, 's voormiddags ten 10 ure, in het *Zutphensche Koffijhuis* bij de Marschpoort te Zutphen, zal in het openbaar voor 12 jaren worden Verpacht: HET STADS ERF „*DEN BRINK*", bij de Emperbrug, waartoe behooren ruim zestig Bunders Bouw- Weide- en Rietland: Zullende dit Erf ook in onder-massa en perceelen worden Verpacht. De Gebouwen zijn te aanvaarden op 22 Februarij e. k., de Landerijen ten eersten.

Nadere Informatiën bij den Stads-Architect.

*** VERKOOPING, op Donderdag den 18den November 1858, des voormiddags ten elf ure, op de Buitenplaats *Zomerlust*, aan het Zuiderspaarne, te Haarlem, van eene groote partij AFBRAAK en BRANDHOUT, afkomstig van het aldaar geamoveerd wordende Heerenhuis, bestaande in Balken, Ribben, Riggels, Latten, Dakspanten, Vloer- en Schotdeelen, Raam- en Deurkozijnen.

Wegens ontbinding der Firma,

zal, ten overstaan van Mr. J. H. GEERTSEMA, Notaris te Groningen, op Dingsdag den 23sten November 1858, des avonds ten 7 ure, ten huize van den Kastelein *ten Have*, aan de Groote Markt te Groningen, publiek ter Verkoop worden aangeboden:

Eene in volle werking zijnde FABRIJK, voor de vervaardiging van *Stoom- en andere Werktuigen*, met de daarbij behoorende Gebouwen, Woonkamer, Kantoor, Open Grond, Stoomwerktuig, Gasverlichting, Ovens, een compleet Stel Werktuigen en Gereedschappen, benoodigd en geschikt voor de vervaardiging van Stoomwerktuigen tot 30 Paardenkracht; alles staand en gelegen aan het Zuiderdiep te Groningen, onmiddelijk aan het Water en alzoo communicatie hebbende met het geheele land, in eigendom toebehoorende aan de Firma SLOTEMAKER, HORDIJK EN Co.

Te bezien op Dingsdag den 9den, 16den en 23sten November e. k., van 10 — 2 uren. Te aanvaarden den 15den December dezes jaars.

Nadere inlichtingen en Inventaris van de Gereedschappen en Werktuigen te bekomen bij den Notaris
Mr. J. H. GEERTSEMA Cz.

*** OPENBARE VERKOOPING te Brielle, ten Koffijhuize van *H. J. Harttenroth*, bij Veiling, op den 19den en bij Afslag, op den 26sten November 1858, des morgens ten 10 ure, van:

Binnen Brielle:

Eene in werking zijnde sedert onheugelijke jaren met het beste succes geëxerceerde ZOUTKEET, bevattende twee Pannen, vier Dennen, groote Turfschuur en verder Toebehooren, met eene aanzienlijke dubbele Heerenhuizing, ruime Koetshuis, Paardenstal, Bergschuren en nog een daarnevens staand Woonhuisje, alles in den besten staat annex elkander en zeer gelegen aan de Haven en een groote fraai aangelegde met vele Vruchtboomen beplanten Tuin daarachter, te zamen groot 36 Roeden, 34 Ellen, benevens de tot de Zoutkeet behoorende Gereedschappen, de voorraad van Zout, Pekel en Turf; te aanvaarden 1 Januarij 1859.

Een WOONHUIS met 96 Ellen ERF, in Sectie B, No. 1153. En

5/12 GEDEELTEN in de MEESTOOF en Toebehooren, met 22 Roeden, 20 Ellen ERF, Kadastraal in Sectie B, No. 909,

Onder Brielle en vier Polders:

Negen Bunders, 23 Roeden, 22 Ellen WEILAND en BUITENGORS, in 4 Perceelen.

Onder Oostvoorne:

De BUITENPLAATS *DUINZIGT*, bestaande in eene Heerenhuizing, Bouwwoning, Schuur en Wagenhuis, met 14 Bunders, 43 Roeden, 10 Ellen ERF, WERF, TUIN, BOOMGAARD, BOSCH-HAKHOUT, LANEN, BOUW- en WEILAND, in 8 Perceelen.

Onder Nieuwenhoorn:

Eene Bunder, 53 Roeden, 90 Ellen BOUW- en WEILAND.

Onder Rockanje:

De HELFT in eene BOUWMANSWONING, met 21 Bunders, 55 Roeden, 97 Ellen ERF, WERF, TUIN, BOOMGAARD, BOUW- en WEILAND, in een Perceel.

Onder Oostvoorne, Rockanje en Nieuwhellevoet:

De HELFT in 1231 Bunders, 79 Roeden, 42 Ellen DUIN- en HEVERINGSGRONDEN, waaronder zeer goede BOUW- en WEILANDEN, met daarin staande Schaapskooi, Eendenkooi, HOUT en andere GEWASSEN en het JAGTREGT in dezelven, in een Perceel; verhuurd in verschillende Kavels.

Alles behoorende tot den Boedel van wijlen den Heer J. VAN DER MINNE en Vrouwe J. A. VERMAAT, in der tijd echtelieden te Brielle, en breeder bij Biljetten omschreven, terwijl nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van de Notarissen L. M. VAN KRUYNE en P. VAN ANDEL, te Brielle, bij den laatstgemelde derwelken 8 dagen voor de Veiling de Extracten uit de Kadastrale Plans en Leggers met de Voorwaarden dagelijks des voormiddags van 10 tot 1 ure, except des Zondags ter visie zullen liggen.

*** **OPENBARE VERKOOPING.**

Op Vrijdag den 26sten November 1858, des avonds ten 6 ure, in de Herberg *de Valk*, te Spanbroek, ten overstaan van den Notaris C. H. ZOUTMAAT BRUGMAN, residerende te Edam, van:

Eene kapitale HUISMANSWONING, SCHUUR, ERF en diverse Perceelen BOUW- en WEILAND, te zamen groot ruim 20 Bunders, staande en liggende te Zandwerven Gemeente Spanbroek, alles breeder bij Billetten vermeld.

Nadere inlichtingen te bekomen, ten Kantore van voornoemden Notaris.

*** Men is van meening om, op Maandag den 13den December 1858, des voormiddags te 11 ure, in de Herberg *het Huis Halfweg*, staande aan de Noordervaart in den Schermeer, in het openbaar te Verkoopen:

Eene kapitale, hechte, sterke HUISMANSWONING genaamd *HOUTLUST*, waarin Stalling voor 32 Koeijen en 5 Paarden, Berging voor 40 Koehooi en ruimen Dorsch met daarbij zijnde BOET, TUINEN, ERVE, BOOMGAARD en twee Kavels best WEILAND, alles aan en bij den anderen, staande en gelegen aan de Oostzijde van de Zuidervaart, in den Schermeer, Gemeente Zuid en Noordschermer, in de onmiddelijke nabijheid van den Straatweg aan de overzijde der Vaart, Kadaster Sectie A. No. 97—108, groot 21 Bunders, 49 Roeden.

Het Land is te aanvaarden 25 December 1858, en het Huis, Erve en Boet 1o Mei 1859, en kan er eene som van *f* 13,000 tegen eene behoorlijke rente, onder Hypothecair verband van dezelven op de Perceelen gevestigd blijven.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen, ten Kantoren van de Notarissen C. DONKER, te Benningbroek en J. STIKKEL, in den Schermeer.

*** Bij **J. DE LANGE**, te Deventer, ziet het licht:

AGATHE

OF

DE ZEGEPRAAL DES GELOOFS.

UIT HET ENGELSCH.

Een Deeltje post 8vo. met 2 Vign. Prijs **f 1,95.**

*** De immer aanhoudende aanvragen naar Exemplaren van het onlangs door mij uitgegeven Werkje: (*dat totaal is uitverkocht*)

Wenken opzigtelijk Moderne Theologie;

hebben een *tweeden druk* noodzakelijk gemaakt. Die druk is ter perse en volgt binnen weinige dagen.
's Gravenhage. J. M. VAN 'T HAAFF.

*** Aan de inteekenaren is verzonden de elfde aflevering van de

BIBLIOTHEEK VOOR HET

HUISGEZIN.

Gezellig onderhoud aan den Huisselijken haard.

Deze Aflevering bevat onder meer, de volgende bijdragen: **J. CORVINUS**, *het Feest in de oude Akademiestad*; **Dr. H. J. BROERS**, *Stomme Dieren; uit de geleerde wereld*; **J. C. ALTORFFER**, *op het duin*, CATHARINA VAN WURTEMBERG; **W. O. v. HORN**, *Schoenmaker, blijf bij uwe leest!* **FRANS TINARLO**, *Mijn Kind schreit.* Uit oude en nieuwe brieven van eenen Schoolmeester aan eenen Kapelmeester; **Dr. OTTO FORSTER**, *de Vrouw en haar maatschappelijken toestand* in vroegeren en lateren tijd; **INGEMANN**, *Elna na het woeden der pest.*

Deze **goedkoope Bibliotheek**, welke in twaalf afleveringen jaarlijks een royaal 8o boekdeel van ruim 760 kolommen vormt, is bij meest alle Boekhandelaren te bekomen tegen de geringe som van *f* 2,50 per deel.

Het eerste deel is reeds compleet verschenen. Ieder deel is afzonderlijk te bekomen.
Leeuwarden. G. T. N. SURINGAR.

*** Bij G. PORTIELJE & ZOON, te Amsterdam, is uitgegeven en gedebiteerd met veel succes:

***G. ENGELBERTS GERRITS*, KEUR VAN GEDENKWAARDIGE TAFEREELEN UIT DE NOORD- EN ZUID-NEDERLANDSCHE GESCHIEDENIS**, *van de vroegste dagen tot op Augustus* 1856, de **vijfde** vermeerderde en verbeterde Druk, 5 stukken compleet, te zamen 840 bladz., compres gedrukt, waarbij nog is gevoegd een Geslachtregister der voornaamste Nederlandsche Vorsten en Vorstinnen, sedert den jare 889 tot op onzen tijd.

Deze 5e druk van het 1e 2e 3e en 5e stuk, onderscheidt zich van de vier voorgaande, door het meer aaneengeschakelde der verschillende Tafereelen en is *vermeerderd* met een aantal *belangrijke bijzonderheden*, welke latere navorschingen hebben aan 't licht gebragt.

Al deze verbeteringen en vermeerderingen zijn zonder eenige prijsverhooging geschied. De prijs even als de vorige drukken is slechts *f* 2,95.

☞ Ieder stukje is *afzonderlijk* te bekomen.

***G. ENGELBERTS GERRITS*, VADERLANDSCHE HISTORIEVRAGEN verkort**, in 52 lessen, 2e verbeterde en véél vermeerderde druk, tot op onzen tijd, à 30 Ct.

☞ Bij getallen tot minder prijzen.

BEOEFENAREN DER ZANG- EN TOONKUNST.

WEBER'S ALGEMEENE MUZIJKLEER, VOOR ONDERWIJZERS EN LEERLINGEN, groot 12o, 145 bladz., met *eene menigte gegraveerde* voorbeelden.

Dit werkje is van een *onberekenbaar* nut voor allen, die deze kunst beoefenen, en begrijpen, dat het bij de hoogte waarop de **Zang- en Toonkunst** thans staat, *noodzakelijk* is, zich een *grondige* kennis eigen te maken.

☞ De prijs is *buitengewoon* **goedkoop** gesteld, à 90 Ct, 6 Ex. à 80 Ct en 12 Ex. à 65 Centen.

*** Bij de Boekhandelaren P. C. HOOG en ALTMANN & ROOSENBURG, te Rotterdam, ziet heden het licht:

GELOOFSGETUIGENIS.

LEERREDENEN

VAN

DR. T. MODDERMAN Az.

Predikant te Amsterdam.

Prijs f 2,50.

NB. In dezen Bundel komt ook voor de **AFSCHEIDSREDE**, gehouden te Rotterdam den 24sten October jl.

*** In alle Boekwinkels zijn te bekomen, **twee** Werken van den bij ons met roem bekenden Schrijver:

Berthold Auerbach,

ALS:

1o. **SPINOZA,**

HET LEVEN VAN EEN DENKER.

Uit het Hoogduitsch, met een voorberigt van Dr. D BURGER JR.; 386 Pag., gr. 8o. à *f* 3,90.

2o. **TWEE VERTELLINGEN,**

Uit het Hoogduitsch, met geïllustreerde omslag; 179 Pag., post 8o. Prijs *f* 1,25.

*** Bij B. DEKEMA te Utrecht, zijn verschenen:
TWEE NIEUWE ROMANS getiteld:
STILLE WATERS 2 d. *f* 5,00, en **DE CRESSY** 2 d. *f* 4,00. Beide uit het Engelsch vertaald.

Ook is bij hem iets vroeger verschenen en verdient aanbeveling:

I. **ANDERSEN**, *Vertellingen en Sproken*, met Portret in Staal, (door *Andersen* zelf voor deze uitgave gezonden.) 2 deelen gr. 8o. *f* 4,50.

II. **DE WOUDLOOPER**, *Schetsen en tafereelen uit de Wouden en Praerien van Amerika.* 2 d. gr. 8o. *f* 5,90.

☞ Een der fraaiste geschenken voor St. Nicolaas is de **tweede druk** van de **WOUDLOOPER** met 12 ge-

kleurde Platen, met een voorwoord ter aanbeveling door J. J. A. GOUVERNEUR, gebonden in Prachtband met gouden Stempels. Prijs *f* 4,50.

*** Bij de Boekhandelaars Is. AN. NIJHOFF EN ZOON te Arnhem komt heden van de pers:

I. **BIJDRAGEN VOOR VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE,** *Verzamelt en Uitgegeven door* Mr. Is. AN. NIJHOFF. *Nieuwe Reeks. Eerste Deel, Tweede Stuk.* Prijs *f* 1,25.

Inhoud: *P. Nijhoff*, Berigt aangaande het Oud Archief van de heerlijkheid Almelo. *P. C. Molhuysen*, de Vuurproef en Geregtelijke Tweekampen. Mr. *L. A. J. W.* Baron *Sloet*, Marken op de Veluwe. *P. C. Molhuysen*, Bijdrage tot de geschiedenis der Heksenprocessen. — Voorts Boekbeschouwingen enz.

II. **REGISTERS op de TIEN DEELEN, uitmakende de EERSTE REEKS DER BIJDRAGEN VOOR VADERLANDSCHE GESCHIEDENIS EN OUDHEIDKUNDE.** Prijs 50 Cents.

NB. Van de **Eerste Reeks** dezer **Bijdragen** zijn bij de Uitgevers nog slechts *zes Complete Exemplaren* voorhanden, die aan de eerstkomenden à *f* 30.— in plaats van *f* 50.— zullen afgeleverd worden.

Dezelfden hebben uitgegeven:

Mr. **C. L. VITRINGA**, *Staatkundige Geschiedenis der Bataafsche Republiek.* Voorafgegaan door een *Schets der Staatsgesteldheid van ons Vaderland tot op de eerste Nationale Vergadering in* 1796. Twee Deelen. Prijs *f* 6.—

*** Bij H. C. A. CAMPAGNE te Tiel, ziet het licht:

I. **GEDACHTEN OVER HET HOOGER ONDERWIJS IN ONS VADERLAND**, door P. HARTING, Hoogleeraar aan de Utrechtsche Hoogeschool. Prijs 90 Cents.

II. **LEERBOEK DER NATUURKUNDE**, door Dr. D. J. STEYN PARVÉ, 1e stuk. Met vele Houtgravuren. Prijs *f* 1,50.

III. **HET WEZEN EN DE BEHANDELING VAN TYPHUS**, door Dr. A. LUYTEN, Stads-Geneesheer te Gouda. Prijs *f* 1,20.

IV. **DE ESCHATOLOGIE, OF DE LEER DER TOEKOMENDE DINGEN VOLGENS DE SCHRIFTEN DES N. V.** *Een geschied- en uitlegkundig onderzoek*, door J. P. BRIET, Pred. aan de Meern. 1e deel. Prijs *f* 2,60.

Van dit hoogst belangrijke Werk, opgedragen aan Prof. *Scholten*, verschijnt het 2e of laatste deel nog dit jaar.

*** Bij H. A. TJEENK WILLINK te Arnhem en alom ter inzage te bekomen, de 1e Afl. van:

HALLBERGER'S *Prachtausgabe der Classike* BEETHOVEN, CLEMENTI, HAYDN, MOZART, für das Pianoforte allein, neu herausgegeben van J. MOSCHELES.

Deze Prachtuitgave kost slechts ruim 1½ Cent de Bladzijde. Titels en Omslagen *gratis.*

ELWELL, *the britisch lyre*
DUCROS, *le parnasse français*
BÖTTGER, *Dichtergarben*
} in Prachtband elk *f* 4,—.

NUGENT, *Pocket-dictionary of the French and English* (met de uitspraak) gebonden . . . . *f* 2,—.
HERRIG en BURGUY, *la France littéraire.* . *f* 2,70.
SCHREBER, *Geneeskundige Kamergymnastiek* door Dr. WAITZ. 2e druk . . . . *f* 1,25.
DE ZONDAGSWET (met regterlijke beslissingen over die Wet) . . . . *f* -,50.
HET FAMILIEMAGAZIJN, *Zedelijke Lectuur van Uitspanning tevens tot Verspreiding van Nuttige Kundigheden*, onder toezigt van S. J. VAN DEN BERGH en W. M. LOGEMAN, met fraaije Houtsneden, per jaar *f* 3,60.

Bij bovengenoemden Boekverkooper is terstond voor een LEERLING plaats of voor iemand, die reeds eenigen tijd in den Boekhandel werkzaam is, des verkiezende met Kost en Inwoning.

COCOS-ZEEP.

DEZE ZEEP schuimt sterk, reinigt oogenblikkelijk, ontneemt alle scherpte aan de huid, maakt haar zacht en blank en geeft haar een jeugdig frisschen tint. Men koopt een groot stuk voor 15 Cents.

Zij is ook verkieslijk boven andere Zeepen voor het wasschen van gekleurde Goederen en Zijden en Wollen Stoffen, daar zij, van eene zuiverder en minder scherpe loog bereid, de kleuren minder aandoet en de wol niet hard maakt.

De goede echte soort, die in het **VERKOOPHUIS** en de bekende Dépôts te verkrijgen is, heeft den naam H. KERCKHOFF zoowel op de Zeep als op het Etiquet. Zij onderscheidt zich bovendien van de nagemaakte soorten door hare kleur, die wit en doorschijnend is, door droogte en hardheid in het aanvoelen. De nagemaakte gelijken in kleur en aanvoelen veel op eene vetkaars.

Wij verzoeken de Dépôthouders instantelijk hunne Kalanten op deze bijzonderheden opmerkzaam te maken.

Dr. HARTUNG'S KRUIDENPOMADE

versterkt den groei van het Haar en werkt zoo voordeelig, dat de laatste levenskiem in den knobbel weder ontwikkeld wordt en een nieuwe wasdom begint. Zij verhindert het uitvallen en ontijdig grijs worden, maakt het krachtig, glanzend en golvend. Het glazen Potje is 75 Cents.

De KINA-OLIE

van Dr. HARTUNG

werkt zeer weldadig op het Haar en is vooral bij Kinderen zeer nuttig, daar zij het buitengewoon digt en fijn als zijde maakt. Aan den Baard geeft zij eene zachte buigzaamheid, terwijl zij zich bijzonder onderscheidt door de eigenschap de Haren een schoonen glans te geven. De Flacon kost 75 Cents.

The Ladies Toothpowder

hergeeft aan de Tanden het email der jeugd, sterkt het Tandvleesch, bevestigt de Tanden, vrijwaart ze voor bederf, belet het afsterven der reeds aangestoken Tanden en houdt den adem rein en frisch.

Amsterdam, Verkoophuis.	Medemblik, *K. H. Idema.*
Haarlem, *J. P. Karthaus.*	Monnickendam, *K. Slot.*
„ Wed. *de Lange en van Ek.*	Nieuwe-Diep, *T. Groen.*
Alkmaar, *J. Brongers Gz.*	Purmerend, *S. J. Veen.*
Beverwijk, *C. A. Kühler.*	Schagen, *W. A. Hazeu.*
Enkhuizen, *G. Riënderhoff.*	Uitgeest, Wed. *J. Daas.*
Hoogwoud, *H. Storm.*	Zaandam, *K. Nieuwenhuis.*
Hoorn, *P. J. Ruttenberg.*	O. Zaandam, *H. A. Smit*, voor de Koog.
Koog a/d. Zaan, *H. de Jager.*	
Krommenie, Wed. *F. Vaarmeijer.*	

en in de bekende Dépôts in de andere Steden. (11/10 58.)

LEESGEZELSCHAPPEN
WORDEN OPMERKZAAM GEMAAKT OP DE
Wetenschappelijke Bladen.
EENE BLOEMLEZING VAN DERGELIJKE WERKEN UIT HET BUITENLAND
ONDER TOEZIGT VAN
Mr. J. T. BUYS en W. M. LOGEMAN.

Tot een overzigt over den inhoud van dit degelijke Maandschrift strekke de opgave van de hoofdstukken dezes ja… Currer Bell (Charlotte Bronté) I. De Rhijn. — Mededeelingen omtrent Servie. — Béranger. — Keizer Nicolaas I. De geldcrisis en hare oorzaken. — De Engelschen in Indie. — De buitenlandsche handel en de crisis te Hamburg. Over den stoffelijken toestand van het Koningrijk Griekenland. — De Duitschers te Londen. — Spoorweg-statistiek. Zijdewormteelt. — George Sand. — De Fransche Koloniën na de afschaffing der Slavernij. — De ontdekkingen aan … Noord-Pool in de laatste jaren. — De Marskramers-litteratuur in Frankrijk. — Staatkundige toestand van … Groot-Hertogdom Luxemburg. — Emanuel Swedenborg. — De tegenwoordige en de vroegere toestand van het Chi… sche Rijk. — Een bezoek in de cellulaire gevangenis te Bruchsal. — De Landhuishoudkunde in de Vereenigde S… ten. — Kosten voor het innen der belastingen in Engeland, Frankrijk en Oostenrijk. — Het regeren door middel … Partijen in Engeland. — Hegel's wijsbegeerte der Geschiedenis.

Met **Bijbladen** van gemengde wetenschappelijke berigten en boekbeoordeelingen.

De **Wetenschappelijke Bladen** kosten maandelijks 80 Cents. A. C. KRUSEMAN.

Voor Leesgezelschappen en Volksbibliotheken, keuze uit Vijf Honderd Boekdeelen met opklimmend Rabat.

Bij J. H. VAN DER BEEK, Reguliersbreestraat, het Vierde Huis van de Botermarkt, te Amsterdam, is op fran… aanvrage *franco* te bekomen eene **nieuwe Naamlijst** van VIJF HONDERD BOEKDEELEN van **Godsdienst… gen, Zedekundigen** en **Historischen** inhoud, **Reisbeschrijvingen** en **Romans.**

De Boekwerken zijn alle nieuw en onopengesneden en meestal met fraaije Vignetten of Platen versierd. Die uit de… Verzameling eene keuze doet, ten bedrage van minstens *f* 10, zal buiten de reeds zoo belangrijke Prijsverminder… nog een extra Rabat van 25 pCt. genieten, en dien voor *f* 15 en daarboven in eens aankoopt, zal een Rabat v… 35 pCt. worden toegestaan, die minstens 50 Boekdeelen uitkiest, onverschillig welke, betaalt slechts 50 Cents per De… Zoo dus 20 Liefhebbers van lezen zich vereenigen à *f* 1,25 de Persoon dan lezen zij 50 Boeken tegen 2½ Cent p… Deel en zij blijven hun eigendom.

*** Bij **A. C. KRUSEMAN**, te Haarlem, is uitgekomen:

PAULUS
IN DE GEWICHTIGSTE OOGENBLIKKEN VAN ZIJN LEVEN EN WERKZAAMHEID VOORGESTELD
DOOR
NICOLAAS BEETS.
Tweede Druk. *f* 2,50.

ONZE VADER
DIE IN DE HEMELEN ZIJT!
HET GEBED DES HEEREN, bewerkt voor de Gemeente, door
H. HEEMSKERK.
Tweede Druk, met Vignet *f* 1,—; *gebonden f* 1,40.

APOSTELEN EN PROFETEN.
DICHTERLIJK ALBUM.
Tweede Druk, met Vignet, *gebonden f* 3,10

E. A. BORGER,
Nagelaten Gedichten.
Vijfde Druk, met het PORTRET des DICHTERS.
Ingenaaid *f* 1,25, *gebonden f* 1,60.

*** Bij A. C. KRUSEMAN, te Haarlem, ziet, **thans kompleet**, het licht:

DE TWEEDE DRUK,
GOEDKOOPE UITGAVE,
VAN
E. L. BULWER,
MIJN ROMAN,
OF VERSCHEIDENHEDEN UIT HET LEVEN IN ENGELAND.

Vier deeltjes, met keurige Vignetten *f* 7,60.

LEESGEZELSCHAPPEN, voor welke de vorige editie die ***f* 21.20** kostte, te duur was, worden op de zooveel goedkooper uitgave van dit MEESTERSTUK van BULWER opmerkzaam gemaakt.

Exemplaren voor Geschenken, zijn *gebonden* te krijgen voor *f* 8,90.

*** Uitgave van GEBROEDERS BINGER, Amsterdam.

EMANCIPATIE DER SLAVEN TE SURINAME.
SCHADUWBEELDEN UIT SURINAME.
DOOR
ANNA.

Met een Lithografie in Kleuren.

Gr. 8°. gebonden in linnen met een vergulden stempel.

Prijs *f* 1.90.

Inhoud: BANCO, DE VLUCHTELING. — MOEDER EN CHRISTINE. — LEILA, HET BLOEMENMEISJE.

De Uitgevers vestigen de aandacht der bezitters van Dr. VAN HOËVELL, **Slaven en Vrijen**, *door welk werk de geachte auteur tot haren arbeid werd opgewekt*, op de bovenvermelde **Dichterlijke Tafereelen**, die tevens voor *Rederijkers* ter voordragt bijzonder geschikt zijn.

Goedkoopste Keukenboek,

van het alom bekende KEUKENBOEK

AALTJE
DE VOLMAAKTE EN ZUINIGE KEUKENMEID,

is heden eene 11e op nieuw verbeterde en vermeerderde Druk verschenen. Het bevat meer dan 500 Voorschriften om te leeren Koken, Stoven, Bakken, Braden, Konfijten, Inleggen, enz., alsmede eene volledige Huis-Apotheek. De ongeveer 400 compres gedrukte Bladzijden met net geïllustreerd omslag, kost *f* 1,20 Ct.

Uitgave Wed. BORLEFFS en TEN HAVE, Boekhandelaars Water 169, te Amsterdam.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDE EN ZONEN.

Behoort bij de

HAARLEMSCHE COURANT

van 10 November 1858.

VERSLAG van het verhandelde in de vergadering der Staten van de Provincie Noord-Holland, gehouden in de maand November 1858.

In de bijeenkomst van 2 November zijn 62 leden tegenwoordig geweest.

Na de opening der vergadering wordt in de eerste plaats overgegaan tot het onderzoek van den geloofsbrief en daarbij behoorende stukken, ingediend door den Heer jhr. *J. P. Six*, in het kiesdistrict Amsterdam tot lid der Vergadering verkozen. Dit onderzoek wordt opgedragen aan eene commissie, tot leden waarvan door den Voorzitter worden benoemd de Heeren *Brugmans*, *Splitgerber* en *Corver Hooft*.

Nadat deze commissie zich uit de vergaderzaal heeft verwijderd, gaat de vergadering inmiddels over tot het trekken der afdeelingen.

De commissie in de vergadering teruggekeerd brengt bij monde van den Heer *Brugmans* verslag uit. Zij berigt dat de geloofsbrief van den Heer *Six* en de overige door hem overgelegde stukken in volkomen orde zijn bevonden en adviseert derhalve tot zijne toelating. De vergadering vereenigt zich met dit advies.

Daarop komt de Heer *Six* in de vergadering en legt in handen van den Voorzitter de vereischte eeden af. Hij wordt door den Voorzitter geluk gewenscht met de aanvaarding zijner betrekking en neemt zitting.

Achtereenvolgens worden voor kennisgeving aangenomen.

1° de mededeeling van de resumtie der notulen van de bijeenkomst van 15 Julij 1858,

2° de mededeeling van Zr. Ms. besluiten, houdende:

a. magtiging aan twee in de zomervergadering benoemde commissien uit de Staten om hare werkzaamheden na de sluiting dier vergadering voort te zetten;

b. goedkeuring der in de zomervergadering vastgestelde reglementen van bestuur voor de polders de *Oosterkoog*, de *Westerkoog* en de *Beetskoog*;

c. goedkeuring van het door de Staten van Zuid-Holland en van Noord-Holland genomen besluit tot regeling der afscheiding van eenige gronden van den *Lisserbroekpolder*;

d. goedkeuring van het besluit der Staten tot verhooging der jaarwedde van den adjunct-opzigter van den provincialen waterstaat te Nieuwediep;

e. goedkeuring van het besluit der Staten tot het doen eener af- en overschrijving op de provinciale begrooting van 1857;

f. magtiging tot het betalen eener som van *f* 250 ten behoeve van de stoombootreederij *Texel* uit den post voor onvoorziene uitgaven op de provinciale begrooting voor 1858;

g. goedkeuring van de begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven voor 1859;

h. goedkeuring van het besluit der Staten tot vaststelling der rekening van de enkel provinciale en huishoudelijke ontvangsten en uitgaven over 1856;

3°. eene kennisgeving dat de voorgedragene posten voor het provinciaal bestuur, voor zooveel het rijksbestuur is, op de rijksbegrooting voor 1859 zijn gebragt.

Vervolgens wordt voorgelezen eene missive van Gedeputeerde Staten betreffende het in de zomervergadering vastgestelde reglement op de uitoefening der jagt en visscherij. Deze missive zal ter visie gelegd en in de eerstvolgende bijeenkomst in behandeling genomen worden.

Daarop wordt bij monde van den Heer *Büchner* rapport uitgebragt door de in de zomervergadering benoemde commissie, belast met het onderzoek in hoeverre er termen zijn om uit het gesticht *Meerenberg* niet gevaarlijke lijders naar hunne betrekkingen terug te zenden, en bij monde van den Heer *Teding van Berkhout* door de insgelijks in de zomervergadering benoemde commissie, belast met het onderzoek der ontwerp-reglementen van bestuur voor de bannen in *Drechterland*.

Beide deze rapporten zullen ter visie gelegd worden om in de eerstvolgende bijeenkomst in behandeling genomen te worden.

Vervolgens wordt voorgelezen eene missive van Gedeputeerde Staten, waarbij andermaal wordt ingezonden het ontwerp-reglement van bestuur voor den *Engewormer*, met nadere inlichting omtrent de grensbepaling.

Deze missive wordt gesteld in handen eener commissie, bestaande uit de Heeren *de Lange*, *Smit*, *Mensonides*, *Gerdenier*, *Versteegh*, *Hoeufft van Velsen*, *Teding van Berkhout*, *Heemskerk* en *van Tets*.

In handen van dezelfde commissie worden gesteld de missiven van Gedeputeerde Staten geleidende ontwerp-reglementen van bestuur voor den polder *de Zeevang*, voor de banne *Harenhuizen* en voor de onder *Zuidschalkwijk* gelegene *Grooten en Kleinen polder* en *Vijfhuizer polder*, alsmede eene missive van Gedeputeerde Staten betreffende de onderhandeling over het uitmalen van den *Graftermeer* op den boezem van den *Eilandspolder*.

Eene door Gedeputeerde Staten gedane opgaaf van goedgekeurde en in behandeling genomene keuren van waterschappen en eene missive van Gedeputeerde Staten geleidende eene kaart der situatie van het *IJ* op de hoogte van *Amsterdam*, met aanwijzing der gedane peilingen, worden ter visie gelegd.

Daarop wordt voorgelezen eene missive van Gedeputeerde Staten betrekkelijk het verleenen van subsidie voor het aanleggen eener haven te *Wieringen*. Deze missive wordt in handen gesteld van eene commissie bestaande uit de Heeren *Stakman Bosse*, *Boelen*, *Dedel*, *Westerwoudt* en *Cordes*.

Eene missive van Gedeputeerde Staten betrekkelijk het verleenen van subsidie voor de wegsverbetering te *Oostzaan* wordt, na voorlezing, in handen gesteld van eene commissie, zamengesteld uit de Heeren *Laan*, *S. de Vries*, *Merens*, *Brouwer Ancher* en *Heydanus*.

Vervolgens wordt voorgelezen eene missive van Gedeputeerde Staten houdende een voorstel tot het verleenen van pensioen aan eenige provinciale ambtenaren. Nadat bij stemming, met 46 tegen 12 stemmen, is uitgemaakt dat de financiële zaken niet in de afdeelingen maar door commissien zullen worden onderzocht, wordt deze missive in handen gesteld van eene commissie, tot leden waarvan worden benoemd de Heeren *Kikkert*, *Siemers*, *Opperdoes Alewijn*, *Vis*, *Luden*, *Büchner*, *van Iddekinge*, *Bonnike*, *Koenen*, *Perk* en *Rutgers van Rozenburg*.

De Heer *Luden* wordt echter op zijn verzoek als lid dezer commissie ontslagen en in zijne plaats wordt benoemd de Heer *Hartsen*.

In handen van dezelfde commissie wordt gesteld eene missive van Gedeputeerde Staten geleidende eene suppletoire begrooting voor het gesticht *Meerenberg*.

Eene missive van Gedeputeerde Staten, houdende kennisgeving dat het huis, bewoond door den Heer Commissaris des Konings, op den kadastralen legger verkeerdelijk ten name van het rijk gesteld is in plaats van ten name der provincie, en dat in overleg met de Regering maatregelen zijn genomen om deze fout te verbeteren, wordt ter visie gelegd.

Twee missiven van Gedeputeerde Staten, de eerste betreffende een verzoek van de gemeente *Haarlemmermeer* dat in een deel der uitgaven tot inrigting van haar lager onderwijs vereischt, door het rijk en de provincie moge worden voorzien, de tweede betreffende een dergelijk verzoek van de gemeente *Opperdoes*, worden na voorlezing in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de Heeren *Gerdenier*, *Berg van Dussen Muilkerk*, *Jolles*, *Elias*, *Roeloffs Valk*, *de Moraas Imans* en *van Valkenburg*.

De door Gedeputeerde Staten overgelegde rekening wegens het beheer van de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over 1856 wordt ter visie gelegd.

Daarna noodigt de Voorzitter de benoemde commissien uit zich zooveel mogelijk in staat te stellen om verslag uit te brengen in de volgende bijeenkomst, welke op Donderdag des morgens ten tien ure wordt bepaald.

In de bijeenkomst van 4 November zijn 62 leden tegenwoordig geweest.

Na de voorlezing en goedkeuring der notulen worden de volgende rapporten uitgebragt:

Bij monde van den heer *Heemskerk*,
een rapport van de commissie in wier handen is gesteld geweest de missive van Gedeputeerde Staten, waarbij andermaal wordt ingezonden het ontwerp-reglement van bestuur voor den *Engewormer*, met nadere inlichting omtrent de grensbepaling;
en een rapport van dezelfde commissie betreffende het door Gedeputeerde Staten ingezonden ontwerp-reglement voor den polder *de Zeevang*.

Bij monde van den Heer *Teding van Berkhout*,
een rapport van dezelfde commissie betreffende het ontwerp-reglement van bestuur voor de banne *Harenhuizen*,
een rapport van dezelfde commissie, betreffende de ontwerp-reglementen van bestuur voor den *Grooten en Kleinen polder* en voor den *Vijfhuizer* polder,
en een rapport van dezelfde commissie, betreffende de missive van Gedeputeerde Staten nopens de onderhandeling over het uitmalen van den *Graftermeer* op den boezem van den *Eilandspolder*.

Bij monde van den Heer *Westerwoudt*,
een rapport van de commissie, in wier handen is gesteld geweest de missive van Gedeputeerde Staten, betrekkelijk het verleenen van subsidie voor het aanleggen eener haven te *Wieringen*;

Bij monde van den Heer *S. de Vries*,
een rapport van de commissie, in wier handen is gesteld geweest de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende het verleenen van subsidie voor de wegsverbetering te *Oostzaan*;

Bij monde van den Heer *Koenen*,
een rapport van de commissie voor de financiële zaken, omtrent de voorgedragene suppletoire begrooting voor het gesticht *Meerenberg*;
en een rapport van dezelfde commissie op de voordragt van Gedeputeerde Staten, tot het verleenen van pensioen aan provinciale ambtenaren;

Bij monde van den Heer *Jolles*,
een rapport van de commissie, in wier handen is gesteld geweest de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende het verzoek van de gemeente *Haarlemmermeer*, dat in een deel der uitgaven tot inrigting van haar lager onderwijs vereischt door het rijk en de provincie worde voorzien;
en een rapport van dezelfde commissie aangaande de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende een dergelijk verzoek van de gemeente *Opperdoes*.

Al deze rapporten zullen ter visie gelegd worden om in de eerstvolgende bijeenkomst in behandeling te worden genomen.

Daarna wordt in behandeling genomen de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende het in de zomer-vergadering vastgestelde reglement op de uitoefening der jagt en visscherij.

Bij deze missive wordt medegedeeld dat door den Minister van Justitie de aanmerking gemaakt is dat de woorden *de wijdste mazen*, voorkomende in art. 3 van het reglement achter de aanduiding van de maat der mazen voor de vleugels van de zegen, geen zin hebben sedert de woorden *en 25 strepen de naauwste mazen*, welke in het reglement van 1852 gevonden werden, zijn weggelaten.

Gedeputeerde Staten geven te kennen dat zij zich met deze aanmerking vereenigen en stellen derhalve voor, uit art. 3 van het reglement te doen wegvallen de woorden: *de wijdste mazen*, volgende achter de aanduiding van de maat der mazen voor de vleugels van de zegen.

Nadat de vergadering zich zonder beraadslaging met dit voorstel heeft vereenigd, wordt het reglement zooals het daardoor gewijzigd is, in zijn geheel vastgesteld.

Thans komt in behandeling het rapport der commissie, welke is belast geweest met het onderzoek in hoeverre er termen zijn om uit het gesticht *Meerenberg* niet gevaarlijke lijders naar hunne betrekkingen terug te zenden.

De commissie zegt in haar rapport, dat zij in de eerste plaats de zaak heeft getoetst aan de wet van 29 Mei 1841, en daarna de mogelijkheid en wenschelijkheid er van op zich zelve heeft onderzocht.

Uit den considerans der wet zoowel als uit sommige van hare bepalingen schijnt te blijken dat hare bedoeling voornamelijk is eene behoorlijke geneeskundige behandeling; dat de geneeskundige krankzinnigen-gestichten voornamelijk schijnen te moeten beschouwd worden als inrigtingen welke alleen lijders opnemen en bevatten die voor genezing vatbaar worden geacht en geneeskundige behandeling in engeren zin vorderen; terwijl de ongeneeslijken volgens den geest der wet zouden behooren te worden verpleegd in bewaarplaatsen. Evenwel maakt de wet slechts melding van eenerlei soort van gestichten en zijn er ook geene twee soorten; het zou dus met den letter der wet moeijelijk zijn overeen te brengen het gesticht *Meerenberg* meer aan zijne bestemming als geneeskundig gesticht te doen beantwoorden.

De commissie wenscht daarom dat de Regering zal verzocht worden de wet in dien geest te willen wijzigen dat geneeskundige inrigtingen en verplegingsgestichten duidelijk worden onderscheiden, en aan de oprigting van deze laatste zoo spoedig mogelijk gevolg te geven, en wel voor rekening van het rijk; terwijl het dan tevens om de eenheid en het verband tusschen de verschillende inrigtingen welligt wenschelijk zou zijn dat ook *Meerenberg* door het rijk werd overgenomen.

Wat betreft de vraag of niet een gedeelte der te *Meerenberg* verpleegden zonder gevaar naar hunne betrekkingen zou kunnen worden teruggezonden; — ofschoon er vele patienten zijn, voornamelijk epileptische, paralytische en idioten, die de verpleging in het gesticht niet volstrekt behoeven, zijn er toch onder deze, naar het oordeel der commissie, waarschijnlijk maar weinige die in de maatschappij teruggekeerd, zonder speciaal toezigt en goede leiding niet binnen een betrekkelijk korten tijd op nieuw in een gesticht zouden moeten worden geplaatst.

De commissie acht het daarenboven hoogst moeijelijk, zoo niet onmogelijk, stellig te bepalen welke krankzinnigen voor anderen of zich zelven niet gevaarlijk zijn, en zij vreest, dat aan velen dergenen die uit het geneeskundig gesticht zouden kunnen worden ontslagen daar zij niet bepaaldelijk geneeskundige hulp noodig hebben, in hunne gezinnen niet die zorg en dat toezigt zou kunnen te beurt vallen waaraan zij wel behoefte hebben, en dat zij daar, even als in vroegeren tijd, zouden worden opgesloten en vastgebonden.

De commissie meent dus dat zoowel de letterlijke voorschriften der wet als de menschlievendheid vorderen, zoolang er geene bewaarplaatsen bestaan, de niet gevaarlijke en ongeneeslijke krankzinnigen in het gesticht *Meerenberg* te blijven verplegen.

Daarbij komt nog dat juist onder die niet gevaarlijke krankzinnigen er een aantal zijn wier arbeid ten voordeele der huishouding van het gesticht strekt, en na wier ontslag men zich op meer kostbare wijze arbeiders zou moeten verschaffen.

Intusschen zal er weldra geene ruimte tot opneming van nieuwe patienten meer overig zijn, terwijl aan den anderen kant eene grootere uitbreiding van het gesticht door aan- of bijbouw in strijd zou zijn met de lessen der wetenschap.

Naar aanleiding van het een en ander stelt de commissie voor

1° zich op nieuw met aandrang te wenden tot de hooge regering, met eerbiedig verzoek om zoo spoedig mogelijk over te gaan tot het oprigten van bewaarplaatsen voor ongeneeslijke en niet gevaarlijke krankzinnigen ten koste van het rijk;

2° aan de hooge regering te vragen eene wijziging der wet van 29 Mei 1841, houdende bepalingen omtrent de gestichten voor krankzinnigen en de wijze hunner opneming in en ontslag uit dezelve;

3° te besluiten dat tot eene uitbreiding van het gesticht *Meerenberg* door aan- of bijbouw geene goedkeuring meer zal worden verleend;

4° aan de hooge regering voor te stellen het gesticht *Meerenberg*, des noods kosteloos, over te nemen.

De Heer *Messchert van Vollenhoven* wenscht kortelijk zijne bezwaren tegen de drie laatste voorstellen der commissie uit een te zetten. Ten aanzien van het tweede zegt hij dat het niet noodig is dat de wet worde veranderd. Wordt het eerste gedeelte der conclusie aangenomen en geeft de regering aan het verzoek gehoor, dan zal er eene wet worden ingediend strekkende tot het oprigten van bewaarplaatsen. Zij, die na drie proefjaren zullen gebleken zijn ongeneeslijk te wezen, zullen dan volgens die nieuwe wet in bewaarplaatsen worden opgenomen; maar de bestaande wet kan voor de geneeskundige gestichten blijven gelden en behoeft geene wijziging.

Wat betreft het derde voorstel, ook dit is geheel overbodig. Eene volgende vergadering zou een geheel tegenovergesteld besluit kunnen nemen en zou geenszins door dit besluit gebonden zijn. Daarenboven schijnt niemand voornemens te zijn eene uitbreiding van het gesticht voor te stellen, want de commissie van toezigt zoowel als de Directeur, ja, allen die met het gesticht bekend zijn, zijn het volgens spreker daarover eens, dat bij nog verdere

uitbreiding" het tegenwoordige beheer onvoldoende zou zijn.

Over het laatste voorstel der commissie is spreker zeer verwonderd geweest. Na al de zorgen en moeite en de aanzienlijke uitgaven welke aan het gesticht zijn besteed, nu men zoover gekomen is dat die inrigting een Europeschen naam krijgt, zou men haar aan het rijk ten geschenke willen geven!

Bovendien, het rijk zal het geschenk niet aanvaarden, want de wet spreekt van provinciale krankzinnigen-gestichten. Maar al was het ook te verwachten dat het rijk in dezen overgang zou toestemmen, dan zou spreker dien toch niet gaarne zien. Immers welken waarborg zou men dan hebben dat aan het nu eenmaal voor zijne tegenwoordige bestemming zoo uitmuntend geschikt gesticht, niet eene geheel andere bestemming werd gegeven.

De Heer *Heemskerk* zegt, dat hij ten aanzien van de twee laatste punten der conclusie van de commissie het gevoelen van den vorigen spreker deelt. Omtrent de eerste punten wenscht hij een paar vragen te doen.

Het mandaat, aan de commissie gegeven, was om te onderzoeken in hoeverre er termen zouden zijn om sommige lijders naar hunne gezinnen terug te zenden. Zij heeft daarop een antwoord gegeven waarin spreker zich verheugt, maar dat welligt niet geheel volledig is. Zij heeft gezegd dat zij vreesde grove misbruiken, zooals die in vroegere tijden plaats hadden, te zien herleven. Daarmede is evenwel de vraag niet geheel beantwoord. Spreker wenscht er aan te herinneren dat bij eene vroegere gelegenheid in deze vergadering melding gemaakt is van *herstelde* lijders, die nog in het gesticht werden gehouden, uit vrees voor rechute. Dit acht hij niet overeenkomstig de wet. Men zal zeggen het is de taak der regterlijke magt daartegen te waken, maar de regterlijke magt moet afgaan op de verklaring van den geneesheer van het gesticht; persoonlijk onderzoek is hier aan den regter ontzegd. Spreker wenscht dus deze vraag beantwoord te zien: is er onderzoek gedaan of ook nu nog somtijds herstelde lijders eenigen tijd worden gehouden?

Het tweede voorstel der commissie acht spreker niet volledig. Men wil eene wijziging der wet vragen; waarschijnlijk om de wet minder bezwarend voor de provincie te maken, maar dat wordt er niet bij gezegd. Spreker acht de bedoelde wet niet volmaakt; er zouden misschien nuttige veranderingen gemaakt kunnen worden; maar hij zou, alvorens er op eene wijziging worde aangedrongen, wenschen aangegeven te zien in welken zin men haar verlangt; daar het anders zou kunnen gebeuren dat de regering tot eene wijziging besloot, die volstrekt niet aan de bedoeling beantwoordde.

De Heer *de Lange* zegt tot toelichting van het rapport, dat de commissie zich de vraag heeft gesteld, welke bevoegdheid men heeft om krankzinnigen te ontslaan.

Het is duidelijk dat herstelden moeten worden ontslagen; de commissie kon dan ook bezwaarlijk onderzoeken of deze wel eens in het gesticht gehouden worden. Daar de grens tusschen herstelden en nog niet geheel herstelden moeijelijk te bepalen is, kan het wel eens gebeurd zijn, dat eerstgenoemden niet dadelijk zijn ontslagen, doch in het algemeen zal dit wel het geval zijn.

De wet is zoo bepaald dat wie maar eenigermate van het vrije gebruik zijner verstandelijke vermogens beroofd is, in een gesticht *moet* worden opgenomen en daaruit niet *mag* worden ontslagen. De geneesheer kan alleen dan ontslaan, wanneer er geen sporen van krankzinnigheid meer bestaan.

Spreker zegt wat naar zijne meening onder *geneeskundige* gestichten moet worden verstaan; het zijn niet uitsluitend gestichten om te *genezen*, maar gestichten om te genezen of te verplegen, staande onder het toezigt van eenen geneeskundige, terwijl de bewaarplaatsen voor ongeneeslijke lijders zijn verboden. Er bestaat geen onderscheid tusschen geneeskundige en verplegingsgestichten, en daardoor vervalt de vraag of uit het gesticht *Meerenberg* die lijders kunnen worden weggezonden die in een verplegingsgesticht te huis zouden behooren.

Dit heeft geleid tot den wensch naar wijziging der wet.

De commissie begreep dat de regering eerder zoude overgaan tot het brengen eener kleine wijziging in de wet dan tot het oprigten van bewaarplaatsen. Van daar dat het voorstel der commissie strekt om ook het eerste aan de regering te verzoeken.

Hiermede staat in verband het voorstel om te besluiten dat geene uitbreiding meer aan het gesticht zal worden gegeven.

Zoodanig besluit zal met alle andere besluiten gemeen hebben dat men er op kan terugkomen, doch het doel er van is ook slechts om thans reeds aan de hooge regering te doen zien, dat ingeval er geene bewaarplaatsen worden opgerigt, het gesticht *Meerenberg* ten slotte geheel met idioten en andere ongeneeslijke lijders zal worden gevuld.

De Heer *Büchner* wil alleen behandelen het laatste punt van de conclusie van het rapport.

Hij dingt niets af op de zorgen en moeite die de oprigting van het gesticht gekost heeft, noch op den naam en roem die het gesticht reeds heeft verworven, doch meent dat de kosten er van de krachten der provincie zouden kunnen te boven gaan, daar hij zich overtuigd houdt, dat voortdurend voor *Meerenberg* groote schatten zullen worden gevorderd en dat de daarstelling van nog een gesticht als het bestaande of van een verplegingsgesticht voor ongeneeslijke lijders noodig zou kunnen worden, wanneer de provincie zich met de verpleging van krankzinnigen wil blijven inlaten.

Ingeval tot de oprigting van bewaarplaatsen door het rijk werd overgegaan, zoude het bestaan van twee gestichten onder verschillend beheer niet wenschelijk zijn.

De Heer *Messchert van Vollenhoven* is na de gevoerde discussie nog meer tegen het 2e gedeelte van de conclusie van het rapport, strekkende om wijziging te vragen van de bestaande bepalingen omtrent de opneming en het ontslag van lijders.

Dit werpt de kracht van het eerste gedeelte van de conclusie omver. Daarbij toch wordt de oprigting van bewaarplaatsen gevraagd, terwijl in geval aan het tweede gedeelte gevolg wordt gegeven de geneesheer de lijders zal kun- nen ontslaan.

In dat geval echter zal de Regering geene bewaarplaatsen oprigten, maar den uitslag van de aan den geneesheer verleende bevoegdheid afwachten, daar deze toch tot het terugzenden van idioten niet zal overgaan dan wanneer hij weet dat zij een goed heenkomen hebben.

De Heer *Jolles* zegt dat de laatste spreker de bedoeling der commissie nog niet schijnt te hebben begrepen.

De ervaring leert dat de bestaande staat van zaken onhoudbaar is.

Gaat men na het getal en den aard der lijders, dan ziet men dat met het opnemen op den duur niet kan worden voortgegaan.

De verhouding tusschen geneeslijke en ongeneeslijke lijders is ongunstig. Laatstgenoemden, die voortdurend in het gesticht blijven, zijn het talrijkst en daaruit volgt dat er in het vervolg geene gelegenheid meer bestaan zal om meer herstelbare lijders op te nemen.

Hoe zal er nu gehandeld worden met de ongeneeslijke lijders?

Men heeft gedacht aan de oprigting van bewaarplaatsen.

De commissie heeft de overbrenging van ongeneeslijke lijders naar andere gestichten wenschelijk geacht, doch de wet, die in dit opzigt algemeen is, laat dit niet toe.

In andere landen bestaan eigenlijk gezegde geneeskundige gestichten en verplegingsgestichten. Die onderscheiding kent onze wet niet.

Betreffende het blijven verplegen van reeds herstelde lijders zegt spreker, dat de directeur van het gesticht mededeeling heeft gedaan van het terugzenden van bijna herstelde lijders, die weer zijn ingestort, zoodra zij in hunnen vroegeren ongelukkigen staat terugkeerden, terwijl het waarschijnlijk goed met hen zou zijn gegaan wanneer zij te huis goed verpleegd waren; zoodanige personen kunnen niet als hersteld worden beschouwd, daar ze dit wel zijn in het gesticht maar niet daar buiten.

Terugzending van die patienten zou onmogelijk en onmenschelijk zijn.

Bewaarplaatsen moeten er volgens spreker zijn, en daarom is verandering der wet noodig. Maakt de regering bezwaar om bewaarplaatsen opterigten, dan behoort toch in geen geval tot uitbreiding van het gesticht te worden overgegaan.

De bedoeling van het 3e gedeelte der clonclusie is, dit uitdrukkelijk te verklaren.

De Heer *Büchner* zegt dat door den Heer *Messchert van Vollenhoven* ten onregte is beweerd dat het tweede voorstel der commissie het eerste omverwerpt. Want de toestand is *zóó*, dat er geene lijders meer kunnen worden opgenomen en het is dus noodig dat de wet vrijheid verleene tot ontslag van sommige lijders, ook al mogt tevens tot het oprigten van bewaarplaatsen worden besloten. Immers er zouden altijd nog wel eenige jaren verloopen eer deze gereed waren, en wat zou men dan inmiddels, zonder eenige vrijheid tot ontslag, moeten doen; zou men het gesticht moeten sluiten voor alle lijders die zich in het vervolg aanmeldden?

De Heer *Sarphati* wenscht een enkele opmerking in het midden te brengen. De zaak is, naar zijn oordeel, nog niet rijp om te worden afgedaan. Hij brengt hulde aan de werkzaamheid der commissie, maar aan de resultaten van haar onderzoek ontbreekt, naar het hem voorkomt, het antwoord op deze vraag: of de behandeling van krankzinnigen tot de taak van het rijk of van de provincie behoort.

Het komt er voor de beantwoording dezer vraag op aan, waarvoor men de krankzinnigen te houden heeft. Volgens spreker zijn zij zieken, ofschoon dan ook van een bijzondere soort. Er moet dus worden uitgemaakt tot wiens bevoegdheden en verpligtingen de ziekenverpleging behoort.

Zoolang dit niet is uitgemaakt moeten al de voorstellen der commissie, behalve alleen dat tot het oprigten van bewaarplaatsen, vervallen. Op welken grond zou b. v. het besluit genomen kunnen worden om geen uitbreiding meer aan het gesticht te geven, zoolang niet is beslist wie de verpleging van krankzinnigen behoort op zich te nemen?

Het zou dus volgens spreker wenschelijk zijn dat de commissie, alvorens er een besluit genomen werd, nog een stap verder ging en uitmaakte, of de verpleging van krankzinnigen de taak der provincie is of niet.

De Heer *Perk* geeft in bedenking of niet het tweede voorstel eenigzins het eerste verzwakt, of men het dus niet bij het eerste zou kunnen laten. Moet ook dit tweede voorstel een gedeelte der conclusie blijven uitmaken, dan zou hij wenschen dat al de onderdeelen der conclusie afzonderlijk in overweging werden genomen.

De Voorzitter antwoordt dat hij, om het verband tusschen de verschillende deelen der conclusie, het wenschelijk acht dat de beraadslaging over die conclusie in haar geheel gevoerd worde; doch dat hare onderdeelen afzonderlijk in stemming zullen worden gebragt en men dus gelegenheid zal hebben zich te verklaren tegen elk voorstel dat men, hetzij op zich zelf hetzij in verband met het reeds beslotene, niet aannemelijk acht.

De Heer *Perk* wenscht dat men zich althans over het laatste voorstel nog eenigen tijd zal bedenken. Het zou toch niet geraden zijn zich zoo op eens te willen ontdoen van hetgeen gedurende een groot aantal jaren met veel moeite en kosten en met de goedkeuring van de meerderheid der vergadering is tot stand gebragt.

De Heer *Heemskerk* zegt dat het hem eenigzins twijfelachtig voorkomt of de toestand van het gesticht zoo dringend maatregelen van voorziening vordert als dit thans wordt voorgesteld. Vooreerst toch geeft het door den Heer *Jolles* gezegde aanleiding om te denken dat er nog wel eenige ruimte zou te winnen zijn, wanneer alle herstelde lijders zoo spoedig mogelijk werden weggezonden.

Daarenboven is *één* punt, dat in de zomer-vergadering is aangeroerd, door de commissie niet onderzocht. Er is toen namelijk gezegd dat de wegzending van *die* lijders, welke men thans zou willen verwijderd hebben, in het financiële inderdaad geene verbetering zou aanbrengen. De commissie, zegt spreker, heeft dit punt niet toegelicht. En toch is dat van veel belang. Men vergete niet dat de provincie niet met de verpleging zelve belast is, maar voor geld aanneemt lijders te doen verplegen en dat dus juist de financiële resultaten van deze aanneming de aandacht verdienen. En dan is het spreker nog niet duidelijk dat de wegzending van die lijders, welke men wil verwijderen, in het financiële gunstig zou werken, ofschoon hij gaarne wil aannemen dat zij in het belang der geneeskundige behandeling zou zijn.

De Voorzitter zegt dat hij meent de vergadering ernstig te moeten afraden om ten aanzien van het laatste punt der conclusie overijld te besluiten. De vergadering, zegt hij, is zeker bevoegd afstand van *Meerenberg* te doen, maar hij twijfelt of zij daarmede verantwoord zou zijn. De ingezetenen der provincie hebben voor dit gesticht aanzienlijke sommen gegeven; men heeft de oprigting er van gewild. Zal nu deze vergadering zich overijld ontdoen van eene instelling, waaraan de behoefte is gevoeld. Dat zou onvoorzigtig zijn.

Wat betreft het voorgestelde besluit om geen goedkeuring meer te verleenen voor aan- of bijbouw, het is zeker onschadelijk daar men later weder anders kan besluiten, maar het is ondoelmatig. Immers wanneer het later blijkt dat een of andere geringe aanbouw inderdaad noodig is, zal men zich dan door dat besluit gebonden achten? Dit zou zelfs niet wenschelijk zijn.

Daarna wordt nog door den Heer *Teding van Berkhout* het woord gevraagd. De Heer *Heemskerk*, zegt hij, wenscht te weten welken invloed de wegzending der ongeneeslijke lijders op den financiëlen toestand van het gesticht zou hebben. Spreker kan hierop geen bepaald antwoord geven. In het rapport is evenwel daaromtrent een wenk gegeven; er is namelijk gezegd dat het gemis van den arbeid der bedoelde personen eenig financieel nadeel zou opleveren.

Dit nadeel zal echter zoo groot niet zijn als dat, hetwelk door eene uitbreiding van het gesticht, welke anders noodig zou zijn, veroorzaakt zou worden. Spreker is overtuigd dat alle leden der vergadering het wenschelijk achten dat er geene uitbreiding meer plaats hebbe; de commissie wenscht dit geformuleerd te zien en daartoe strekt haar derde voorstel.

De beraadslagingen over dit onderwerp worden thans gesloten.

De vier punten der conclusie worden afzonderlijk in stemming gebragt.

Het eerste wordt aangenomen met 56 tegen 4 stemmen.

Het tweede wordt verworpen met 32 tegen 28 stemmen.

Het derde wordt verworpen met 46 tegen 14 stemmen.

Het vierde wordt verworpen met 55 tegen 5 stemmen.

Aan de orde is de behandeling van het rapport der commissie, welke onderzocht heeft de ontwerp-reglementen van bestuur voor de bannen in *Drechterland.*

Bij dat rapport stelt de commissie voor, de reglementen vast te stellen zooals zij zijn voorgedragen, behoudens eenige bijvoegingen en wijzigingen.

Nadat deze achtereenvolgens zijn aangenomen, worden de reglementen in hun geheel zooals zij door de voorstellen der commissie gewijzigd zijn, vastgesteld.

De Voorzitter deelt mede, dat door den Heer *Opperdoes Alewijn* een voorstel is ingediend.

Het stuk, waarin dit voorstel is vervat, hetwelk door den griffier wordt voorgelezen, houdt in: dat de voorsteller de pogingen die van verschillende kanten zijn in het werk gesteld om den aanleg van spoorwegen in ons vaderland te bevorderen, met de meeste belangstelling heeft gade geslagen en het van zijn pligt geacht heeft de aandacht der vergadering op deze aangelegenheid te vestigen.

Het is bekend, zoo wordt verder gezegd, dat in den laatsten tijd, vooral nadat er uitzigt op aanzienlijke bijdragen en waarborg van renten aan de geldschieters geopend was, verscheidene aanvragen om concessien gedaan en in overweging genomen zijn.

Al de tot nu toe gemaakte plannen betreffen echter spoorlijnen in andere provincien aan te leggen; en, zonder door eenige afgunst daarover gedreven te worden, meent de voorsteller toch te moeten vragen of men ook hier niet iets moet in het werk stellen om den ijver en de belangstelling van ondernemende mannen op te wekken. Hij voor zich twijfelt of men het geheel lijdelijk mag aanzien dat zoo vele millioenen uit de staatskas, waarvoor toch ook deze provincie zeer aanzienlijke bijdragen geleverd heeft, met een milde hand ten voordeele van andere gewesten worden besteed.

Het denkbeeld door den voorsteller in een vroeger uitgegeven geschrift ontwikkeld, dat namelijk de aanleg van spoorwegen als eene zaak van openbaar nut van den staat zou uitgaan, schijnt in de Tweede Kamer weinig voorstanders te hebben; maar toch de geschiedenis der laatste maanden leert dat aan den aanleg door particulieren alleen bijna onoverkomelijke hinderpalen in den weg staan, en bij vele bevoegde beoordeelaren wint het gevoelen veld dat, wanneer niet de aanleg althans van de groote lijnen van den staat uitgaat, er weinig vooruitzigt op eene gunstige uitkomst in deze gewigtige aangelegenheid bestaat.

In vele provincien hebben niet enkel de belanghebbenden de gemeenten, maar ook de Staten het voorbeeld gegeven van medewerking in deze zaak.

Op grond hiervan wordt thans voorgesteld dat de vergadering eene commissie zal benoemen of wel een specialen last aan Gedeputeerde Staten zal geven, om zoo spoedig mogelijk een naauwgezet onderzoek ten aanzien van het wenschelijke en nuttige van aan te leggen spoorweglijnen in deze provincie, tevens met aanduiding der lijnen te doen instellen, en een beredeneerd verslag deze aangelegenheid betreffende voor te dragen, vergezeld van zoodanige beschouwingen en adviezen, als ter handhaving van de billijke belangen van dit gewest en ten nutte der ingezetenen wenschelijk en dienstig zullen geoordeeld worden.

Nadat het gebleken is dat dit voorstel genoegzaam wordt ondersteund, wordt aan den Heer *Opperdoes Alewijn* terstond gelegenheid gegeven het nader toe te lichten.

Deze zegt daarop dat hij, tot nadere toelichting van zijn voorstel, zich wenscht te bepalen tot het beantwoorden der bedenkingen welke er tegen mogten gemaakt worden, wanneer de vergadering het in overweging neemt.

De Heer *Rahusen* vraagt of de bedoeling van het voorstel is het aanleggen van spoorwegen in Noord-Holland te ondersteunen of de belangen dier provincie bij den aanleg van spoorwegen te behartigen.

De Heer *Opperdoes Alewijn* antwoordt dat het laatste zijne bedoeling is.

De vergadering besluit het voorstel in overweging te nemen en het in de volgende bijeenkomst te behandelen.

In de zitting van 5 November zijn 57 leden tegenwoordig geweest.

Na de voorlezing en goedkeuring der notulen van de vorige bijeenkomst deelt de Voorzitter mede dat bij hem is ingekomen een voorstel van de Heeren *Brugmans*, *Rahusen*, *Gulcher*, *Teding van Berkhout*, *van Eeghen* en *Wolterbeek* tot wijziging van het voorstel van den Heer *Opperdoes Alewijn*, welke zich met de voorgestelde wijziging heeft vereenigd.

Het amendement, dat door den griffier wordt voorgelezen, luidt aldus: „ om eene commissie te benoemen uit de Staten dezer Provincie ten einde het belang van dit gewest bij den aanleg van nieuwe spoorweglijnen of de

verbinding met reeds bestaande in overweging te nemen, deswegens het vereischte onderzoek in te stellen en verslag uit te brengen, met praeadvies omtrent het aangegeven belang zoodanige voorstellen te doen als dat belang zoude vorderen, in deze vergadering der provinciale Staten."

1. Na de voorlezing hiervan wordt overgegaan tot de behandeling van het rapport der commissie, in wier handen is gesteld geweest de missive van Gedeputeerde Staten, waarbij andermaal wordt ingezouden het ontwerp-reglement van bestuur voor den *Engewormer*, met nadere inlichting omtrent de grensbepaling.

Gedeputeerde Staten zeggen in hunne missive dat zij, naar aanleiding van het in de zomervergadering genomen besluit, naauwkeurig hebben onderzocht of het gebied over de ringsloot van den *Engewormer*, voor zoover die ten noorden langs dezen polder gegraven is, aan dien polder zelf moet worden toegekend, zooals in het oorspronkelijke ontwerpreglement was gedaan, dan of die sloot moet geacht worden te behooren tot de banne *Wormer* van het Heemraadschap *Wormer Jisp en Nek*, zooals het lid der vergadering, wiens voorstel tot het in de zomervergadering genomen besluit aanleiding had gegeven, meende.

Zij betoogen vervolgens op historische gronden zoowel als op grond van het belang dat de *Engewormer* bij het gebied over het bedoelde gedeelte zijner ringsloot heeft, dat het betwiste gedeelte binnen de grenzen van het genoemde waterschap behoort gebragt te worden.

Zij stellen evenwel eene kleine wijziging der grensbepaling in art. 1 voor en eveneens eene wijziging van art. 4, in overeenstemming met de aanmerking door de commissie van onderzoek in de zomervergadering gemaakt.

De commissie heeft zich bij haar thans uitgebragt rapport geheel vereenigd met de zienswijze van Gedeputeerde Staten. Een nieuw bewijs voor de stelling dat de ringsloot ten noorden van den *Engewormer* niet tot de banne *Wormer* behoort, vindt zij in eene verklaring van een 84jarigen beambte dier banne, inhoudende dat hij, die sedert 1811 vast schouwer is geweest, nooit is gelast geworden eenige schouw te drijven over de ringsloot van den *Engewormer* of eenig gedeelte daarvan.

De commissie heeft derhalve geconcludeerd tot vaststelling van het ontwerp, overeenkomstig de voordragt van Gedeputeerde Staten.

Bij de beraadslagingen over dit onderwerp zegt de Heer *Stant* dat hij zijn dank heeft te betuigen aan Heeren Gedeputeerde Staten zoowel als aan de leden der commissie voor den arbeid door hen besteed aan het onderzoek naar het gebiedsregt van de zoogenaamde Engewormer-ringsloot.

Het doet hem echter leed te moeten zeggen, dat hij omtrent het beginsel waarvan hij vroeger bij zijne beschouwing was uitgegaan, ook na al hetgeen thans is aangevoerd, niet tot eene andere zienswijze heeft kunnen komen.

Het blijft hem onverklaarbaar dat Regenten van *Wormer* twee sluizen in hunne banne zouden hebben zonder eenig regt of gebied op het water dat de gemeenschap tusschen die sluizen onderhoudt of de toevaart tot die sluizen daarstelt.

Hij kan zich niet voorstellen, — en uit het geschreven stuk waarop Gedeputeerde Staten zich beroepen wordt het ook slechts bij gevolgtrekking afgeleid — dat de ringsloot aan den *Engewormer* verkocht zou zijn; en al ware het zoo, dan zou daarom nog niet noodwendig het *gebied* over die sloot aan het bestuur der banne onttrokken zijn.

Het verzoek door den Dijkgraaf van den *Engewormer* in 1786 aan Burgemeester en Vroedschappen van *Wormer* gedaan, om water uit de ringsloot in den *Engewormer* te mogen inlaten, een feit waarvan ook in de missive van Gedeputeerde Staten melding gemaakt is, dat verzoek, zegt spreker, pleit niet voor het gevoelen dat de *Engewormer* een volkomen regt op de sloot had, want dan zou het verzoek onnoodig geweest zijn.

Ook was onder de bepalingen, bij de verloting der kavels na de droogmaking gemaakt, te vinden achter het octrooi, de bepaling opgenomen dat wanneer water moest worden ingelaten, zulks moest geschieden door de schutdeuren van de molens, derhalve uit Schermerboezem en niet uit de ringsloot. Het regt om water uit die sloot in te laten heeft de *Engewormer* dus niet en vandaar het zoo even bedoelde verzoek.

De mededeeling van den oud beambte der banne *Wormer* omtrent de landschouw, zal, naar spreker meent, verklaard moeten worden uit misverstand of zwakheid van het geheugen van dien hoogbejaarden man.

Het argument door het bestuur van den *Engewormer* voor haar regt ontleend aan zekere balkenhaven, vindt spreker onbegrijpelijk, daar dat perceel tot 1833, toen reeds de kadastrale meting bij de heffing van polderlasten in de banne *Wormer* is toegepast, altijd in den omslag der binnenkosten te *Wormer* gedragen heeft en daarin dus veeleer een bewijs tegen dan voor het bestuur van den *Engewormer* te vinden is.

Beslist echter de vergadering, overeenkomstig het uitgebragt rapport, dat de ringsloot behoort tot het gebied van den *Engewormer*, dan zou spreker tevens, in overeenstemming met de commissie, aan de aandacht van Heeren Gedeputeerde Staten wenschen aanbevolen te hebben, het onmiskenbaar belang van het Heemraadschap *Wormer, Jisp en Nek* en zou hij gaarne willen dat genoemd collegie bij deze gelegenheid werd uitgenoodigd om hun oppertoezigt over de vaart in die sloot uit te oefenen.

De Heer *Heemskerk* antwoordt dat het hem leed doet dat de vorige spreker, aan wiens opmerking het thans ingestelde onderzoek te danken is, door de ontvangene inlichtingen niet bevredigd is. Hij vreest dat het moeijelijk zal zijn dien spreker te overtuigen en meent dat de vergadering wel zal doen thans over de bezwaren die van den kant der banne *Wormer* geopperd zijn, heen te stappen.

Spreker merkt nog op dat van dien kant eigenlijk niet zoozeer het gebied over de ringsloot maar de eigendom van die sloot werd betwist.

De eigendom nu beslist niet omtrent het gebied en de eigendom zou dus door de banne *Wormer* met regt kunnen beweerd zijn, zonder dat er nog uit volgde dat haar het gebied toekwam. Maar wanneer er, zooals hier aan den kant van den *Engewormer* het geval is, krachtige argumenten zijn voor het regt op gebied en bovendien bewijzen van eigendom, dan is de zaak zeker geheel beslist.

Er zijn, zegt spreker, stellige bewijzen dat de bedijkers van den *Engewormer* de sloot gegraven hebben; er is een arbitrale uitspraak, waarbij hun het onderhoud is opgedragen. Dit alles is in overeenstemming met den bestaanden toestand, met de tenaamstelling bij het kadaster, met de uitoefening der magt tot het drijven van schouwen.

De verklaring van den beambte, al moge men haar op zich zelve weinig afdoende achten, is in vereeniging met dit alles van het hoogste gewigt. Daarenboven tegenover die verklaring is geene andere gesteld waaruit blijkt dat *Wormer* wel schouw gedreven heeft; en dat zou toch noodig geweest zijn om die verklaring te ontzenuwen.

De Heer *Brugmans* vraagt of men niet op deze wijze komt op het gebied van het burgerlijk regt, of het hier niet eigenlijk geldt een punt van eigendomsregt of bezitregt.

Een polder, zegt hij, is niet alleen een staatkundig ligchaam maar ook eene vereeniging van eigenaren, een onderwerp van burgerlijke regten.

Het schijnt hem uit hetgeen hij gehoord heeft toe, dat hier min of meer een contractuële toestand bestaat en bij vreest dat bij het voorgedragen besluit iets zal worden beslist, dat buiten de bevoegdheid der vergadering ligt.

De Heer *Heemskerk* antwoordt dat die bedenking juist zou zijn wanneer de quaestie over den eigendom zelve bij het besluit werd uitgemaakt: dat zou de vergadering niet kunnen doen. Maar de stelling betreffende den eigendom is slechts gebezigd als argument voor de beslissing over het gebied. De eigendom is alleen het onderwerp van beschouwingen die tot die beslissing leiden, niet van het te nemen besluit zelf.

Spreker merkt overigens nog op, dat over hetgeen den eigendom betreft het eerst is gesproken door den verdediger der aanspraken van de banne *Wormer*, wiens gevoelen bij het voorgestelde besluit wordt verworpen.

De Heer *Stant* antwoordt daarop dat het naauwe verband, dat hier bestond tusschen de quaestien over den eigendom en het gebied, het noodig maakte ook de eerste te behandelen. Overigens merkt hij nog op dat in de stukken van het heemraadschap *Wormer*, *Jisp* en *Nek* afkomstig is aangevoerd dat door dat heemraadschap schouwen over de ringsloot zijn gedreven.

Daarop wordt, op verlangen van den Heer *Brugmans* over de conclusie van het rapport gestemd en wordt deze met 52 tegen 5 stemmen aangenomen.

2. Thans is aan de orde het rapport der commissie welke heeft onderzocht het ontwerp-reglement van bestuur voor den polder *de Zeevang*.

De commissie heeft geadviseerd tot vaststelling van het reglement zooals het is voorgedragen, behoudens drie door haar voorgestelde wijzigingen.

Deze wijzigingen worden achtereenvolgens zonder discussie aangenomen; daarna worden de beraadslagingen geopend over de geheele conclusie.

De Heer *S. de Vries* merkt op, dat volgens art. 4 Dijkgraaf en Heemraden worden benoemd door den Koning uit een drietal door Hoofdingelanden voorgedragen, en dat volgens art. 11 Dijkgraaf en Heemraden in de vergadering van Hoofd-ingelanden gelijke stem hebben als deze omtrent alle onderwerpen, uitgezonderd de rekening en verantwoording. Hieruit schijnt te volgen dat ze dus ook stem hebben bij het opmaken der voordragt voor hunne eigene benoeming. Dit, zegt spreker, zal toch wel de bedoeling niet geweest zijn. Hij zou dus wenschen dat de bedoelde voordragt ook nog in art. 11 werd genoemd als een onderwerp waarover Dijkgraaf en Heemraden geen stem hebben.

De Voorzitter merkt aan dat dit een voorstel tot wijziging is, hetwelk niet in aanmerking kan komen daar het niet vooraf schriftelijk is ingediend.

De Heer *Versteegh* zegt dat dezelfde bepaling, waartegen de Heer *de Vries* opkomt, in het reglement van bestuur voor de *Purmer* gevonden wordt en daar nooit aanleiding tot bezwaar heeft gegeven.

Ook de Heer *Smit* is van oordeel dat er geene de minste zwarigheid of tegenstrijdigheid bestaat. Hij zal zich er niet op beroepen dat dezelfde bepalingen reeds in andere reglementen voorkomen; maar ze zijn ook op zich zelve beschouwd zeer wel te verdedigen. Is eenmaal het bestuur volgens het reglement geconstitueerd, dan is er niets tegen dat tot een voordragt tot vervulling eener plaats in het collegie van dagelijksch bestuur de leden van dat collegie medewerken.

Het reglement wordt daarop zonder verdere beraadslaging aangenomen.

3. Daarna wordt in behandeling genomen de conclusie van het rapport betreffende het ontwerp-reglement voor de banne *Harenhuizen*. Daarbij is tot de vaststelling van het reglement, zooals het is voorgedragen, geadviseerd.

Die conclusie wordt zonder beraadslaging aangenomen.

4. Bij het rapport over de reglementen van bestuur voor den *Grooten en Kleinen polder* en voor den *Vijfhuizerpolder*, hetwelk thans in behandeling wordt genomen, is tot de vaststelling dier reglementen, zooals ze zijn voorgedragen, geconcludeerd.

Dien overeenkomstig wordt besloten.

5. Daarna komt in behandeling de conclusie van het rapport over de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende de onderhandeling over het uitmalen van den *Graftermeer* op den boezem van den *Eilandspolder*.

Door de commissie van onderzoek is voorgesteld aan Heeren Gedeputeerde Staten de overgelegde correspondentie weder in handen te stellen, met uitnoodiging om aan het Eilandspolderbestuur het rapport van den Hoofdingenieur in substantie mede te deelen en daarbij in ernstige overweging te geven om, in het eigen welbegrepen belang des polders, door de verandering der schepradmolens in vijzelmolens, de bemaling te versterken en tegen vergunning tot uitmaling van den *Graftermeer* op Eilandspolderboezem, in eene billijke overeenkomst met den eigenaar of de eigenaren van dien meer te treden omtrent hetgeen door hem of door hen in de kosten der te veranderen molens in eens en vervolgens jaarlijks voor de bemaling, zal moeten bijgedragen worden.

De vergadering besluit zonder beraadslaging overeenkomstig dit voorstel.

6. De commissie in wier handen is gesteld de voordragt van Gedeputeerde Staten betrekkelijk het verleenen van subsidie voor het daarstellen eener haven te *Wieringen*, acht het noodig nadere inlichtingen omtrent deze zaak intewinnen, en heeft daarom diligent verklaring verzocht tot het uitbrengen van rapport in de zomervergadering.

De diligentverklaring wordt verleend in afwachting der voor de commissie aantevragen magtiging van Z. M. tot het voortzetten van hare werkzaamheden na het sluiten dezer vergadering.

7. Daarna wordt in behandeling genomen het rapport betreffende het adres van het gemeentebestuur van *Oostzaan*, om subsidie voor de rijdbaarmaking van den gangweg aldaar.

Voor dit werk waarvan de kosten zijn geraamd op *f* 96.500, wordt van de hoogere besturen een subsidie verzocht tot de helft van het bedrag, terwijl dan de andere helft voor rekening der gemeente zal worden genomen.

Met het oog op de subsidien vroeger voor wegsverbetering aan andere besturen verleend, wordt bij het rapport voorgesteld aan de gemeente *Oostzaan* een subsidie te verleenen ten bedrage van een zevende gedeelte der aantewenden kosten, echter niet te boven gaande de som van *f* 14000, te verdeelen over twee of drie dienstjaren, mits door het rijk gelijk bedrag worde verleend.

De vergadering vereenigt zich met dit voorstel.

8. Door Gedeputeerde Staten is voorgesteld pensioen te verleenen aan de drie gewezen provinciale ambtenaren, die ten gevolge eener nieuwe regeling van den provincialen waterstaat uit hunne betrekkingen zijn ontslagen.

Bij het ten deze uitgebragt rapport geeft de commissie als hare meening te kennen, dat, alvorens tot het toekennen van een pensioen door de vergadering wordt besloten, onder anderen behoort te blijken dat de titularis buiten het aangevraagde pensioen geene genoegzame middelen van bestaan van zich zelven bezit, en dat zijne jaren of zijne geestvermogens en ligchaamstoestand hem buiten staat stellen om zich eenig ander levensonderhoud te verschaffen.

Daar dit slechts ten aanzien van één der ter pensionering aanbevolene personen blijkt, wordt door de commissie voorgesteld aan dezen pensioen te verleenen, aan de beide andere personen tot het opmaken der begrooting voor 1860 nog het wachtgeld te verleenen dat zij thans genieten, en Gedeputeerde Staten uittenoodigen ten hunnen aanzien nadere ophelderingen te geven.

Dien overeenkomstig wordt door de vergadering besloten.

9. De suppletoire begrooting voor het gesticht Meerenberg, voor de dienst van 1858 wordt zonder stemming goedgekeurd.

10. De beraadslagingen worden geopend over het rapport der commissie in wier handen is gesteld de missive van Gedeputeerde Staten, betreffende het verzoek der gemeente *Haarlemmermeer*, dat in een deel der uitgaven tot inrigting van haar lager onderwijs vereischt, door het rijk en de provincie moge worden voorzien.

De gemeente wenscht het aandeel dat door haar in boven bedoelde uitgaven over 1859 zal worden bijgedragen, te zien bepaald op *f* 700, ten gevolge waarvan de som, waarin door het rijk en de provincie elk voor de helft moet worden voorzien, zal bedragen *f* 19,570.

Voor de gewone uitgaven van het lager onderwijs wordt over 1859 vereischt de som van..........	*f* 5.270.—
terwijl daarenboven nog voor den bouw eener tweede school en onderwijzerswoning benoodigd is de som van....................	» 15.000.—
te zamen...	*f* 20.270.—

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft er geen bezwaar tegen, dat ten deze door het rijk ten behoeve der gemeente *Haarlemmermeer* eene bijdrage van *f* 9.785 worde verleend, en wenscht thans dat de Staten ter voldoening aan art. 36 der wet op het lager onderwijs, ten aanzien van het gedaan verzoek hun gevoelen aan Z. M. zullen kenbaar maken.

Met het oog op de bedoelingen van den wetgever in evengenoemd art. 36 en op den toestand der gemeente *Haarlemmermeer*, wordt door de commissie aan de vergadering voorgesteld, aan de hooge regering te kennen te geven dat zij zich met de gedane voorstellen ten deze vereenigt, tot het vaststellen op de aangegevene som van de gelden door het rijk en de provincie bijtedragen adviseert en ook harerzijds tot het verleenen van die bijdrage bereid is.

De Heer *Siemers* kan zich ten volle vereenigen met het beginsel om de gemeenten te hulp te komen, die door de uitgaven tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, te zwaar zouden worden gedrukt. Hij wenscht dit zelfs in milden geest te zien toegepast.

Ten aanzien der zaak nu in behandeling, moet hij echter de vraag doen of wel eene behoorlijke zuinigheid is in acht genomen.

Spreker wijst op gemeenten in dit gewest, alwaar onlangs scholen voor een groot getal kinderen met onderwijzerswoningen zijn gebouwd, en die slechts van *f* 5.000 tot *f* 8.000 hebben gekost.

Met het oog op die scho en mag men volgens spreker aannemen, dat voor den bouw eener school en onderwijzerswoning te *Haarlemmermeer* eene som van *f* 9.000 voldoende zou zijn. Alle versiering en pracht toch behoort daar te worden vermeden, waar behoefte aan hulp bestaat.

De Staten worden wel geroepen om te helpen, maar niet om zoodanige sommen toetestaan als men goedvindt te vragen.

Met het oog op de nog te verwachten aanvragen om tegemoetkoming voor het onderwijs, zal spreker tegen deze voordragt stemmen.

De Heer *Jolles* vestigt de aandacht op de strekking van art. 36. der wet op het lager onderwijs, volgens hetwelk een deel der kosten van het onderwijs kan worden gebragt ten laste van het rijk en de provincie.

Het spreekt van zelf dat men bij de beoordeeling der vraag of eene gemeente door de kosten voor het onderwijs te zwaar zou worden gedrukt, met omzigtigheid moet te werk gaan, daar de gemeenten er anders ligt toe zouden komen om, juist omdat van elders hulp te verkrijgen is, voor onderwijs minder gelden aantewijzen, dan waartoe zij in staat zouden zijn.

Alvorens dit punt te behandelen is de vraag gerezen, hoeverre zich het onderzoek der Staten behoort uittestrekken.

Of zij hebben te onderzoeken:

a. Of de voorgenomen regeling van het onderwijs noodig en tevens voldoende is.

b. Of de daarvoor geraamde som billijk is.

c. Of de gemeente door de te doene uitgaven te zwaar zou worden gedrukt.

De commissie meent, dat volgens de gevoerde beraadslagingen over art. 36 alleen de laatste vraag en niet de twee anderen aan de Staten wordt voorgelegd.

Een onderzoek naar die twee andere punten is echter volledigheidshalve noodig. De commissie heeft dit dan ook gedaan voor zooveel de tijd het toeliet.

Zij heeft zich evenwel, wat aangaat de plannen voor den bouw der school, meerendeels verlaten op Gedeputeerde Staten, die hebben te kennen gegeven dat ze behoorlijk zijn onderzocht en goed bevonden.

De overgelegde stukken van den gemeente raad en van den inspecteur van het onderwijs strekken ten bewijze dat er werkelijk behoefte aan onderwijs bestaat.

De begrooting van *Haarlemmermeer* heeft aan de commissie de overtuiging gegeven, dat de toestand der gemeente zoo is, dat zij ten deze te zwaar zou worden gedrukt.

Spreker erkent dat in andere gemeenten voor minder geld scholen kunnen worden daargesteld, doch zegt dat dit onmogelijk is te *Haarlemmermeer*, uithoofde van den aard van den grond en van de kostbaarheid van het vervoer van materialen.

De Heer *Siemers* erkent dat op de gemeente Haarlemmermeer werkelijk art. 36 der wet op het lager onderwijs toepasselijk is, doch zegt, alleen met het oog op de financien der provincie en om de gevolgen, de opmerking te willen maken, dat zuinigheid moet worden betracht daar waar men niet in staat is in eigen behoeften te voorzien.

De Heer *van Iddekinge* doet aan de commissie de vraag of het haar ook gebleken is, hoeveel kinderen in elk der 4 scholen die men noodig acht, onderwezen moeten worden.

De Heer *Jolles* antwoordt dat het getal kinderen niet bepaald is opgegeven, doch dit het wordt begroot op 1000, dus 250 voor elke school; spreker maakt hier nog de opmerking dat bij de regeling der bezoldiging van den hoofdonderwijzer groote spaarzaamheid is in acht genomen, daar deze in het geheel slechts zal genieten *ƒ*650.

Door den Voorzitter wordt in het midden gebragt, 1° dat de reeds bestaande school waaraan die welke men thans wil bouwen gelijk zal zijn, ten bewijze kan strekken dat men zich inderdaad van alle weelde onthoudt.

2° Dat niet uit het oog moet worden verloren, dat om de voortdurende vermeerdering der bevolking, in de gemeente *Haarlemmermeer* ruime scholen moeten worden gebouwd.

3° Dat wel is waar door het bepaalde bij art. 36 nieuwe behoeften zullen ontstaan, doch dat ook de tot nog toe verstrekte subsidien voor den bouw van scholen, voortaan niet meer zullen verleend worden.

Op grond hiervan meent de Voorzitter dat er geen gevaar bestaat in het toestaan der ten deze gevraagde bijdrage.

In stemming gebragt zijnde wordt daarop de conclusie van het rapport met 53 tegen 3 stemmen aangenomen.

11. Door Gedeputeerde Staten is namens den heer Minister van Binnenlandsche Zaken de vergadering uitgenoodigd haar gevoelen kenbaar te maken ten aanzien van een verzoek gedaan door de gemeente *Opperdoes*, dat het Z. M. moge behagen het aandeel in de kosten van den bouw eener school en onderwijzerswoning aldaar, hetwelk ten laste der gemeente zal blijven, te bepalen op *ƒ*3700, in welk geval door de provincie en het rijk, elk voor de helft in gelijke som moet worden voorzien.

Overeenkomstig het rapport der commissie wordt besloten het verzoek der gemeente Opperdoes te ondersteunen, met bereidverklaring de helft der som van *ƒ*3700 ten laste der provincie te nemen.

12. Thans worden de beraadslagingen geopend over het amendement van den Heer *Brugmans* en eenige andere leden, op het voorstel van den Heer *Opperdoes Alewijn*.

De heer *Brugmans* voert daarover het eerst het woord en zegt hoofdzakelijk dat hij, na hetgeen daarover in het voorstel van den Heer *Alewijn* zelf gezegd is, wel niet zal behoeven te herhalen dat de provincie groot belang heeft bij de zaak, welke het onderwerp van dat voorstel uitmaakt.

Wanneer de vergadering zich met die zaak inlaat, dan staat zij inderdaad een provinciaal belang voor en is dus volkomen op haar terrein.

Het doel van het amendement, zegt spreker verder, is dit: In het voorstel van den Heer *Alewijn* was een alternatief gesteld: de zaak kon aan een commissie of aan Gedeputeerde Staten worden opgedragen; men heeft het wenschelijker geacht geen alternatief te stellen maar positief voor te stellen dat de zaak aan eene commissie uit de Staten in handen gegeven worde; meestal is dan toch een van Heeren Gedeputeerden lid van zulk eene commissie.

Bovendien heeft het amendement ten doel een conclusie in *deze* vergadering te provoceren.

Daar de vergadering voor niet langer dan 14 dagen kan verdaagd worden, zoo zal er binnen 14 dagen een verslag geleverd moeten worden. Men zegge niet dat die tijd te kort is, want het komt niet aan op de détails van een of andere bepaalde spoorweglijn, maar op het belang der provincie bij den aanleg van spoorwegen in het algemeen.

Mogt het rapport evenwel niet in 14 dagen gereed kunnen zijn, dan zou men in de over 14 dagen te houden zitting kunnen besluiten tot eene nadere behandeling, des noods in eene buitengewone vergadering.

Men zegge ook aan den anderen kant niet dat, uit hoofde van de op handen zijnde behandeling van dit onderwerp in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, liever terstond een besluit moest genomen worden. Er is toch eenige voorbereiding noodig.

Maar bovendien, de Regering weet dat de Staten vergaderd zijn; hunne vergaderingen zijn openbaar; hunne besluiten komen ter kennisse van de Regering.

Wordt nu met eene groote meerderheid eene commissie benoemd met het doel om een regt uit te oefenen, dat bij art. 93 der provinciale wet en art. 134 der Grondwet uitdrukkelijk aan de Staten is toegekend, dan zal welligt de Tweede Kamer der Staten-Generaal dit in aanmerking nemen en het besluit der Staten afwachten.

De Heer *Messchert van Vollenhoven* zegt dat zeker niemand de wenschelijkheid van een naauwkeurig onderzoek zal ontkennen.

Hij erkent die dan ook ten volle, maar hij wenscht op twee dingen de aandacht te vestigen.

1° De zaak eischt bijzonderen spoed. Er is gesproken van eene verdaging voor 14 dagen. Maar die termijn is te lang; de afdeelingen der Tweede Kamer komen aanstaanden woensdag bijeen en spreker twijfelt of zij het onderzoek zullen uitstellen omdat deze vergadering zich met de zaak bezig houdt.

Daarenboven is de termijn van 14 dagen onnoodig. Immers de zaak is reeds maanden lang besproken; de gemaakte plannen zijn aan iedereen bekend. Het komt er slechts op aan het gevoelen der vergadering omtrent die plannen te formuleren.

2° Opdat aan de beraadslagingen dezer vergadering een bepaalde rigting gegeven worde, wenscht spreker aan de te benoemen commissie aanbevolen te hebben een concept-adres aan de Tweede Kamer op te stellen.

De Heer *Smit* zegt vrede te hebben met het voorstel van den Heer *Brugmans* c. s., door hetwelk dat van den Heer *Alewijn* is verduidelijkt. Hij meent echter, met het oog op hetgeen gezegd is door den Heer *van Vollenhoven*, dat door aanneming van het bedoelde voorstel, de kring aan de te benoemen commissie voorgeschreven zeer beperkt zoude zijn, daar zij zich zou moeten bepalen tot de beoordeeling der aanhangige ontwerpen tot aanleg van spoorwegen.

Spreker zoude aan de commissie ook nog een andere taak willen zien opgedragen, en wel om te onderzoeken of de aanleg van nieuwe lijnen wenschelijk moet worden geacht.

De commissie zoude geene plannen of sieringen hebben te maken, maar slechts omtrent een of andere lijn een wenk hebben te geven.

In elk geval behoort de commissie vrij te worden gelaten en de kring van haar onderzoek niet te worden beperkt.

De Heer *Sarphati* maakt de opmerking dat thans te gelijk over twee zaken wordt gedacht en gesproken.

Uit het voorstel van den Heer *Alewijn* had hij opgemaakt dat de gestelde vraag was: Wat moet er worden gedaan voor den aanleg van spoorwegen in deze provincie?

Intusschen strekt hetgeen nu verlangd wordt om invloed uit te oefenen op de aanhangige spoorwegquaestien, die vooral voor andere provincien van belang zijn. Dit acht spreker een onderwerp dat de vergadering wel aangaat, maar toch minder dan het eerstbedoelde; en het zoude wel voor dadelijke afdoening vatbaar zijn.

Is het nu de bedoeling dat alleen invloed zal worden uitgeoefend op de aanhangige spoorwegquaestien, dan ware het wenschelijk het voorstel anders te formuleren.

Spreker geeft daarom in overweging het voorstel zoodanig te wijzigen dat daarbij aan de te benoemen commissie de volgende vragen worden gesteld:

1 Bestaat er behoefte aan één of meer spoorweglijnen binnen deze provincie? en zoo ja, op welke wijze kan daaraan worden voldaan, of wat kan door de Staten ter bevordering van dien aanleg worden gedaan?
2 Welk belang heeft dit gewest bij den aanleg der nieuw ontworpene en bij de hooge regering in behandeling zijnde, of geconcessioneerde spoorweglijnen, of bij de verbinding met reeds bestaande?
3 Wat moet of kan door de Staten worden gedaan ter bevordering der belangen dezer provincie bij den aanleg van spoorwegen?

Spreker zou in elk geval wenschen te zien afgescheiden de vragen:

Wat moet voor den aanleg van spoorwegen in deze provincie worden gedaan?

Wat voor de aansluiting met andere spoorweglijnen?

De laatste vraag zou dan dadelijk kunnen worden behandeld.

De Voorzitter merkt op dat door den Heer *Sarphati* eene wijziging van het in behandeling zijnde voorstel wordt verlangd, welke ingevolge het reglement van orde thans niet meer kan worden voorgedragen en in behandeling genomen.

De Heer *Sarphati* antwoordt dat het voorstel van den Heer *Brugmans* c. s. voor den aanvang der vergadering niet bekend was en dat dus de gelegenheid niet heeft bestaan, om wijzigingen daarin voor te dragen op de wijze, bij het reglement van orde bepaald.

De Voorzitter geeft te kennen dat hij toch moet weigeren, het voorstel van den Heer *Sarphati* toe te laten.

De Heer *Smit* acht het moeijelijk hetgeen de Heer *Sarphati* voorstelt als amendement aan te nemen, doch geloofd dat de discussie kan leiden tot hetgeen door hem wordt verlangd, indien men slechts naar aanleiding van het thans gesprokene wil toelaten dat in de commissie de verschillende aangegevene vragen worden behandeld.

Wil men dit niet, dan zou spreker wenschen dat het voorstel van den Heer *Brugmans* c. s. werd verworpen, dewijl daardoor het veel ruimere voorstel van den Heer *Alewijn* weder in behandeling zoude komen.

De Heer *Messchert van Vollenhoven* is het eens met de Heeren *Sarphati* en *Smit*. Zelf had hij reeds eene wijziging van het voorstel van den Heer *Alewijn* ontworpen, welke hij echter heeft teruggehouden na kennis te hebben genomen van de wijziging door den Heer *Brugmans* voorgedragen. Bij aanneming daarvan meent hij echter dat zeer goed kan plaats hebben wat door eerstgenoemde heeren wordt verlangd.

Het voorstel behandelt twee zaken, den aanleg en de aansluiting van spoorwegen.

Wat aangaat den aanleg van spoorwegen in deze provincie, dit is eene zaak die weinig haast heeft; daarmede houdt men zich in de 2e kamer der Staten-generaal thans niet bezig.

Anders is het met de zaak der aansluiting van spoorweglijnen, waarin ook het belang van dit gewest is betrokken, en welke eerlang bij de 2e kamer in behandeling zal komen.

De raad van *Amsterdam* heeft zich te dezer zake reeds geadresseerd, omdat hij meent dat de uittegeven schatten in het belang van alleen moeten strekken en dat de belangen van Noord-Holland niet geheel op zijde mogen gesteld worden.

Dat adres betreft eene zaak waarbij de geheele provincie belang heeft, want zij heeft dit bij den handel van *Amsterdam*. Spoed wordt echter in deze vereischt, doch spreker meent dat niets de commissie belet om de zaak der aansluiting dadelijk te behandelen en bij haar rapport diligentverklaring voor het overige deel van hare taak te verzoeken.

De Heer *Asser* zegt dat naar het hem voorkomt al de leden der vergadering overtuigd zijn van het wenschelijke van twee dingen bij de behandeling dezer zaak, namelijk *spoed* en *naauwkeurigheid*, en het zou jammer zijn indien het een of het ander moest worden opgeofferd om eene zwarigheid in den vorm.

Is het, zoo als spreker meent, inderdaad slechts eene quaestie van vorm waarover men thans spreekt, dan zou hij, naar aanleiding van art. 30 van het reglement van orde, een voorstel wenschen te doen tot splitsing van het mandaat, dat aan de commissie bij het amendement gegeven wordt, en wel zóó, dat een afzonderlijk mandaat gegeven werd tot het overwegen van het belang van dit gewest *bij den aanleg van nieuwe spoorweglijnen* en een ander mandaat tot het overwegen van het belang van dit gewest *bij de verbinding met reeds bestaande spoorweglynen.*

Het komt spreker voor dat het voorstel van den Heer *Brugmans* c. s. zich zeer wel op die wijze laat splitsen en dat daardoor alle zwarigheid zou uit den weg geruimd zijn.

De Voorzitter verzoekt den Heer *Asser* om, overeenkomstig art. 30 van het reglement van orde, zijn voorstel op schrift te brengen.

Deze gaat daartoe over, terwijl inmiddels het woord verleend wordt aan den Heer *Rahusen.*

Deze zegt dat hij de Heeren *Smit* en *Sarphati* heeft willen gerust stellen ten aanzien van de beperkte strekking welke dezen in het amendement meenen te zien; doch dat hij thans weinig meer te voegen heeft bij hetgeen reeds door den Heer *Messchert van Vollenhoven* is aangevoerd.

Het voorstel van den Heer *Opperdoes Alewijn* kwam hem aanvankelijk te beperkt voor. Vandaar de vraag welke hij gisteren aan den Heer *Alewijn* deed. Uit het antwoord op die vraag bleek dat, naar de bedoeling van dien Heer, het voorstel inderdaad eene meer algemeene strekking had. Dit heeft men duidelijker willen maken door het amendement. Door de aanneming daarvan zal niets worden gepræjudicieerd; hetgeen de Heeren *Smit* en *Sarphati* bedoelen zal er door worden bereikt.

Volgens den Heer *Brugmans*, die thans het woord opvat, is de zaak inderdaad zeer eenvoudig. Eene splitsing van het voorstel is niet noodig en zou welligt gevaarlijk zijn, daar hetgeen staande de vergadering wordt geredigeerd dikwijls niet zeer gelukkig uitvalt, terwijl daarentegen de redactie van het amendement tamelijk wel is overwogen. Wanneer men de instructie welke door die redactie aan de commissie gegeven wordt oplettend nagaat, dan zal men moeten erkennen dat daardoor inderdaad alle zwarigheden worden opgelost. Ook zou hetgeen de Heer *Sarphati* verlangt slechts eene verschikking van woorden zijn.

Het amendement bedoelt het belang der provincie, zoo ruim mogelijk opgevat, maar bepaalt zich ook tot deze provincie. Alleen daardoor dat spoorwegen met andere spoorwegen in verband staan reikt het ook buiten de grenzen van dit gewest.

Is er in dat algemeene mandaat een deel dat spoed vereischt, welnu, de commissie zelve zal spoed maken; de termijn van 14 dagen, door spreker genoemd, was slechts een maximum.

Spreker herhaalt ten slotte nog eens nadrukkelijk dat alles wat de belangen dezer provincie bij den aanleg van spoorwegen betreft, zoowel voor het tegenwoordige als voor de toekomst, bij het amendement bedoeld is.

De Heer *Smit* meent, na het door de Heeren *van Vollenhoven*, *Rahusen* en *Brugmans* aangevoerde gehoord te hebben, dat men in het amendement kan berusten.

De discussie heeft alles opgehelderd; die enge kring, dien hij vroeger meende aan de commissie voorgeschreven te zien, bestaat inderdaad niet.

Hij wenscht dan nu ook dat de Heer *Asser* van zijn voorstel tot splitsing zal afzien.

De Heer *Opperdoes Alewijn* zegt dat hij zich ook geheel met het amendement vereenigt. Zijn doel was het welzijn der provincie te bevorderen. Men heeft door het amendement zijn voorstel willen verduidelijken en meer bepaald willen maken. Hij zou tegen eene beperking van hetgeen door hem bedoeld was gestemd zijn; doch het is hem nu gebleken dat het amendement geene beperking wil.

Ofschoon hij ook voor eene spoedige behandeling der zaak is, meent hij toch dat al te groote spoed nadeelig zou zijn, daar men dan de noodige informatien uit verschillende streken der provincie niet zou kunnen bekomen.

De heer *Asser* zegt thans dat hij met zijn voorstel tot splitsing gereed is. Hij herhaalt evenwel hetgeen hij reeds vroeger te kennen gaf, dat dit voorstel alleen ten doel heeft de zwarigheden, welke de vorm van het amendement scheen op te leveren, uit den weg te ruimen, en dat hij dus bereid is van zijn voorstel af te zien, wanneer die zwarigheden naar het oordeel der vergadering niet meer bestaan.

Na hierover nog eene korte woordenwisseling met den Voorzitter gevoerd te hebben trekt hij dan ook zijn voorstel in.

De Heer *Sarphati* verklaart nog dat hij thans ook met het amendement genoegen neemt. *Zijn* voorstel zou inderdaad, zooals de Heer *Brugmans* heeft opgemerkt, slechts eene verschikking van woorden zijn, indien het amendement zóó moet worden opgevat als het nu door den Heer *Brugmans* is uitgelegd. Alleen wenscht hij er nog op aan te dringen dat, overeenkomstig het door den Heer *van Vollenhoven* gezegde, dadelijk worde afgedaan datgene waarop het adres van Amsterdam betrekking heeft.

Het voorstel wordt daarop in stemming gebragt en met algemeene stemmen aangenomen.

Tot leden der commissie in het voorstel bedoeld, worden alsnu door den Voorzitter benoemd de Heeren: *Stakman Bosse*, *Fontein Verschuir*, *Opperdoes Alewijn*, *Smit*, *Brugmans*, *Rahusen*, *Gulcher*, *Boelen*, *Berg van Dussen Muilkerk*, *Quarles van Ufford* en *Cordes*.

De stukken welke in de bijeenkomst van 2 November zijn ter visie gelegd, en nog niet in behandeling zijn geweest, worden voor kennisgeving aangenomen.

Na eenige woordenwisseling over den dag waarop de volgende bijeenkomst zal worden gehouden, wordt daarvoor bepaald Donderdag de 18de November 1858.

(Het vervolg van het verslag der najaars-vergadering zal later afzonderlijk worden uitgegeven.)

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.

VERVOLG van de *Woensdagsche*

HAARLEMSCHE COURANT

van 10 November 1858.

***** MATTH. V: 7.**

Een Prot. Huisvader in Noord-Brabant, arbeider van beroep, wiens beide oudste zonen aan een kwaal laboreeren, die hun voor handen-arbeid ongeschikt maakt, heeft zich door noesten vlijt in de drukkendste tijden met Gods zegen het eigen brood weten te verschaffen; nu echter op zijn' vergevorderden leeftijd ziet hij zich weder tot den bedelstaf gebragt. De rede hiervan is dat zijne boot die hem voor zijnen arbeid op de polders onmisbaar is, in eenen geheel onbruikbaren toestand is; met eene betrekkelijk kleine som kan hij aan eene nieuwe boot geholpen kunnen worden; het is daarom dat ondergeteekenden hunne geloofsgenooten om een *penningske* vragen, waarvan zij den ontvangst door dit blad met dankbaarheid zullen vermelden. Het woord des Heeren aan het hoofd dezes gelde meer nog dan onze opwekking.

J. WIGERI ABERSON, Pred[t]. te Oosterhout.
B. W. SCHOLTEN, Pred[t]. te Lage-Zwaluwe.
F. A. VAN SETERS, te Lage-Zwaluwe.

*** Ondertrouwd:

J. A. VERHAVEN
en
H. VAN DER MADE.

ZUNDERT, 4 November 1858.

Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd:

MR. PIERRE PAUL PHILIPPE KIST,
met
REINHARDINA JOHANNA PRINCE.

GOUDA, 5 November 1858.

*** Bevallen van eene DOCHTER *M. J. J. WIGGERS VAN KERCHEM*, geliefde Echtgenoote van G. A. DE LANGE.

BATAVIA, 25 Augustus 1858.

NB. In de vorige Advertentie stond abusivelijk 25 Mei.

*** Bevallen van eene DOCHTER *JEANNE STOKHUYZEN, SCHIMPF.*

LEEUWARDEN, 5 November 1858.

Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Vrij voorspoedig bevallen van eene welgeschapene DOCHTER *C. MONTEBAN — COMIJS.*

DIRKSLAND, 6 November 1858.

*** Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER *PAULINA EMILIA BOSSCHA*, geb. *KERKHOVEN.*

LEYDEN, 6 November 1858. J. BOSSCHA JR.

*** Heden beviel zeer voorspoedig van eene DOCHTER *GEERTRUIDA JOHANNA BAZENDIJK*, Echtgenoot van H. R. DE BREUK.

IJSSELSTEIN, 7 November 1858.

Algemeene kennisgeving.

*** Ontijdig doch voorspoedig bevallen van een welgeschapen ZOON, *P. M. E. GILDEMEESTER*, geliefde Echtgenoote van A. PIERSON.

ROTTERDAM, 8 November 1858. Predikant.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim zeven en zeventig jaren, onze geachte Behuwd-Moeder en Tante MARIA VAN DEN HULL, Wed. *J. W. Worst.*

H. W. PLAATZER VAN DEN HULL,
uit aller naam.

HAARLEM, 2 November 1858.

*** Heden overleed aan verval van krachten, in den ouderdom van bijna 95 jaren, onze Tante, Mejufvrouw JOHANNA DE BEER.

D. VAN 'T SANT,
Instituteur.

GORINCHEM, 3 November 1858.

Algemeene kennisgeving.

*** Heden trof mij den gevoeligsten slag des levens door het afsterven mijner innig geliefde Echtgenoot, JOHANNA WUNDER, in den jeugdigen leeftijd van 24 jaren. Slechts vijf maanden mogt ik met haar in den gelukkigsten Echt verbonden zijn. De Hemelsche Vader ondersteune mij en onze wederzijdsche betrekkingen in deze zware beproeving.

UITHOORN, 3 November 1858. M. P. VLAMINGH KIEBERT.

Strekkende deze tevens tot algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** Heden overleed, tot diepe droefheid van mij en mijn' Zoon, na meer dan zes jaren lijdens, mijn geliefde Echtgenoot, de Heer BASTIAAN BOMME, Oud Lid der Gedeputeerde Staten van Zeeland, in den leeftijd van bijna zes en vijftig jaren. C. VAN DEN BROECKE, Wed. *B. Bomme.*

MIDDELBURG, den 4den November 1858.

Eenige kennisgeving.

*** Mijne hartelijk geliefde Dochter WILHELMINA, overleed heden in den ouderdom van 28½ jaren. Zij was mij tot troost op mijnen gevorderden leeftijd, waardoor haar afsterven mij diepe rouw veroorzaakt.

TIEL, den 4den November 1858. Wed. F. W. RAPPARD, VISCH.

*** Heden overleed, in den ouderdom van ruim 62 jaren, mijn geliefde Echtgenoot ALBERTUS KOBUS.

RIJSENBURG, 4 November 1858. Wed. G. KOBUS. geb. KENNEDIJ.

Op uitdrukkelijk verlangen van den overledene zullen er geene uiterlijke teekenen van rouw aangenomen worden.

*** Heden overleed, na langdurig lijden, in den ouderdom van 73 jaren, Vrouwe ADELEIDE GERTRUID KLEYN, Wed[e]. van den Wel-Eerw. Z. Gel. Heer *H. J. Schippers.*

Dr. C. W. H. VAN KAATHOVEN,
Mr. A. G. KLEYN,
Executeuren.

LEIDEN, 4 November 1858.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed tot onze diepe smart, zacht en kalm, na een werkzaam leven van 49 jaren als Onderwijzer in deze Gemeente, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot G. PLEY, in den ouderdom van ruim 74 jaren.

ZIJDERVELD, den 5den November 1858. C. C. PASMAN, Wed. *G. Pley.*

*** Heden middag circa 6 ure, overleed mijne innig geliefde Dochter MARIA WILHELMINA, na een aller geduldigst lijden van 7 weken; diep betreurd door mij, hare Zusters, Broeder, Schoon-Broeder en verdere Vrienden en Bekenden, die haar zoo gaarne hadden behouden.

ROTTERDAM, 5 November 1858. J. H. BOSBOOM.

Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed, tot mijne bittere droefheid, mijne dierbare Echtgenoot, de Wel-Edel Gestrenge Heer G. T. GEURS, gepensioneerd Kapt. Luit.-ter-Zee, in den ouderdom van 76 jaren. Wed. M. GEURS, geb. PYPERS.

LEYDEN, 5 November 1858.

Deze is dienende tot algemeene kennisgeving zoo binnen als buiten deze Stad.

*** Ons ouderhart werd diep getroffen door het afsterven onzer twee eenigste lievelingen, PIETER JAN, op den 30sten October ll., in den ouderdom van 3 jaren en 4 maanden, en JAN, op den 4den November, in den ouderdom van 1 jaar en 4 maanden. JAC. FORTUIN PZOON. NEELTJE KOUWER.

WORMERVEER, 5 November 1858.

Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Heden overleed tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwd-Kinderen, mijn geliefde Huisvrouw JOHANNA GEERTRUY DORATHEA NOBBE, na een kort, smartelijk doch geduldig lijden, in den ouderdom van bijna 65 jaren, op *Duinwijk* bij *Beverwijk.*

WIJK AAN DUIN, 5 November 1858. J. J. DE WILDE.

*** Op den 5den November 1858, is te HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE overleden, den Heer JOHANNES HAMERS, in den ouderdom van ruim 77 jaren. Familie HAMERS.

Eenige kennisgeving voor Vrienden en Bekenden.

*** Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, Mejufvrouw JACOMINA BREDIUS, Weduwe van wijlen den Heer *J. Montijn Az.*, in den ouderdom van ruim 83 jaren.

G. STEENHOFF.
E. J. W. RÖMER.
Executeuren Testamentair.

OUDEWATER, 6 November 1858.

*** Heden overleed mijn hartelijk geliefde Echtgenoot de Wel-Edel-Geboren Heer A. FORTGENS OTTER, na een langdurig en smartelijk, doch geduldig lijden, in den ouderdom van 55 jaren. Zijne hoogbejaarde Moeder betreurt met mij den ons zoo dierbaren ontslapene.

AMSTERDAM, 6 November 1858. Wed. FORTGENS OTTER, geb. KNOLL.

*** Heden overleed in den ouderdom van 82 jaren, tot onze bittere smart, onze veelgeliefde Moeder JACOBA MARIA GUINOSEAU, vroeger gehuwd aan den Wel-Ed. Heer *S. Anemaet*, laatstelijk Weduwe van den Wel-Eerw. Zeer-G. Heer *L. Voerman*, in leven Pred[t]. te Baardwijk.

OOSTERHOUT, den 7den November 1858. M. M. VOERMAN. C. S. J. VOERMAN.

Eenige en algemeene kennisgeving.

*** Heden overleed, tot smart zijner Kinderen en Behuwd-Kinderen, na eene ziekte van weinige weken, onze waarde Vader J. VAN HATTUM, in den ouderdom van ruim zeventig jaren. M. VAN HATTUM, *uit aller naam.*

PUIFLIJK, 7 November 1858.

*** Heden overleed plotseling mijn geliefde tweede Zoon, WILHELM JOHAN, in den jeugdigen ouderdom van even dertien jaren. H. BAUDET.

ROTTERDAM, 7 November 1858.

Eenige kennisgeving.

*** Na eene ongesteldheid van weinige dagen, overleed heden, in den ouderdom van ruim 72 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot JOHS. VAN EXTER.

ZAANDAM, 7 November 1858. J. C. A. VERHOEVEN, Wed. *Johs. van Exter.*

Strekkende deze tot eenige en algemeene kennisgeving.

*** Heden overleed na een smartelijk lijden, in den ouderdom van 47 jaren en 5 maanden, mijn dierbare Echtgenoot MATTHEUS NAUTS, slechts dertien maanden mogt ik met hem vereenigd zijn.

HAARLEM, 7 November 1858. Wed. NAUTS, VAN DER DUSSEN.

Eenige kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

*** Tot droefheid van mij en van mijne vier Kinderen, overleed heden mijne geliefde Echtgenoot MARIA PAULINA SCHELTUS, na een lang en smartelijk lijden in den ouderdom van zeven en vijftig jaren.

LEIDEN, 8 November 1858. M. A. VAN SASSENBERG, Kapitein 5 Reg[t]. Inf.

Op begeerte van de Overledene zullen er geene uiterlijke teekenen van rouw worden gedragen.

*** Heden morgen ten half een ure, is, na een smartelijk lijden, in den ouderdom van ruim 59 jaren overleden, mijne hartelijk geliefde en eenige Zuster CATHARINA VAN ORDEN, Wed[e]. den Wel-Ed.-Gestr. Heer *G. W. Bretz*, in leven Kapitein Plaatselijk-Adjudant der 1e klasse, te *Amsterdam.* M. A. VAN ORDEN, Wed[e]. *D. Donker Hz.*

ZAANDAM, 8 November 1858.

Eenige kennisgeving.

*** De ondergeteekende betuigt, mede uit naam zijner Broeders en Zusters, zijnen dank voor de vele bewijzen van hartelijke deelneming, betoond bij het overlijden zijner geliefde Moeder Vrouwe *A. J. C. von Schmidt auf Altenstadt*, Wed. *S. Hanewinckel.*

RAVENSTEIN, 6 November 1858. J. H. A. C. HANEWINCKEL. V. D. M.

*** Allen, die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn, aan den Boedel van wijlen A. VAN DER ZAAL, in leven Mr. Timmerman te Lisse, gelieven daarvan vóór of op den 25sten November 1858 opgave te doen, ten Kantore van den Notaris D. J. VAN STOCKUM, te Lisse.

***** HULPONDERWIJZERS.**

Aan de Openbare School te Goor, Overijssel, zijn met 1°. Januarij 1859 benoodigd TWEE HULPONDERWIJZERS. Bevoegden genegen naar die betrekking te dingen, waaraan verbonden is eene jaarwedde van *f* 250, behooren zich onder overlegging van de bij art. 21 der wet op het lager onderwijs gevorderde bewijzen, *franco* te adresseren aan den Burgemeester aldaar, vóór of op den 8sten December 1858.

*** Men vraagt aan de Openbare School der Gemeente Bergambacht ten spoedigste: Een HULP-ONDERWIJZER, op eene Jaarwedde van *f* 300. Bedrevenheid in den Zang strekt tot aanbeveling. Brieven *franco*, met overlegging van stukken, aan den Burgemeester aldaar.

*** Men vraagt ter gedeeltelijke waarneming der Huishouding van een fatsoenlijk klein Gezin en gezellig Verkeer: Eene JUFVROUW, van middelbaren leeftijd, P. G., gezond gestel, ervaren in het Naaijen en Mazen, het opdoen van de Wasch en het Strijken enz. Adres met eigenhandige Brieven, met opgaaf van vroegere betrekkingen, onder Letter IJ., *franco* bij den Boekhandelaar TJEENK WILLINK, te Arnhem.

*** Een éénig bejaard Heer, verlangt uit de Provincie Friesland, eene HUISHOUDSTER, tusschen de 40 en 45 jaren, genegen om zindelijk Huiswerk te verrigten. Men adressere zich met eigenhandig geschreven Brieven, met bijvoeging der Religie, *franco*, onder Letter Z., aan den Boekhandelaar B. J. DONA PIECK, Amst. Veerkade O. 51, over de Bierstraat, te 's Gravenhage.

*** *On demande pour la mois de Février, une BONNE, de la Religion Protestante, à même de soigner trois jeunes enfants et de s'occuper de la lessive, etc. Pour de amples informations s'adresser, sous les initiales W. S., par lettres affranchies, aux Libraires BBOESE & COMP., à Utrecht.*

*** *Un jeune homme de la Suisse française désirerait entrer somme GOUVERNEUR dans une famille distinguée des Pays-Bas. On est prié de s'adresser à S. S., chez les libraires ALTMANN & ROOSENBURG, à Rotterdam.*

BEKENDMAKING.

Kerkvoogden der Hervormde Gemeente te HEUKELUM, maken bekend, dat op den 30sten November 1858, des voormiddags ten elf ure, in de Consistoriekamer aldaar, zal plaats hebben onder nadere goedkeuring van Heeren Gedeputeerde Staten in dit Gewest, *de Openbare Aanbesteding van eenige aanzienlijke herstellingen en vernieuwingen aan het Kerkgebouw der Hervormde Gemeente, mitsgaders van het maken en plaatsen van een Toren op genoemd Kerkgebouw.*

Het Bestek en Voorwaarden van Aanbesteding dier Werken, zijn voor een ieder ter lezing nedergelegd in het Logement *de Stads-Herberg*, te Heukelum, van Donderdag den 4den November 1858 af.

Aanwijzing van voorschreven Werken zal geschieden op den 25sten November aanstaande, 's morgens tien ure.

Heukelum, 30 *October* 1858.

Kerkvoogden voornoemd,
J. C. M. POMPE, Voorzitter.
F. VAN DER MAST, Secretaris.

*** **E. L. KRAMER G[z]., (firma G. A. Havesman.) IS VERHUISD** naar de GROOTE HOUTSTRAAT, Wijk 4 N°. 77.

TE ROTTERDAM
Ligt in Lading
NAAR
BATAVIA
en SOURABAIJA,

het Snelzeilend Campagne BARKSCHIP
FOP SMIT,
Kapt. L. HOEFMAN.

Hetzelve is uitmuntend ingerigt voor **Passagiers**, voert eenen Geëxamineerden Doctor en eene Melkgevende Koe.

Vertrekt einde November.

Adres WM. RUYS J. DZN.

*** Te Elburg, door sterfgeval UIT DE HAND TE KOOP, om Mei 1859 te aanvaarden: Een goed onderhouden HEERENHUIS, gelegen aan de Kerkstraat aldaar, bestaande uit 7 Kamers, Meiden- en Provisiekamertje, twee goede Zolders, een bijzonder goede Kelder, dito kleinere, Keuken met wel- en regenwaterspomp, Tuin, waarachter eene Mangelkamer en Turfschuur en verdere gemakken.

Om nadere informatiën vervoege men zich (met *franco* Brieven), onder Letters H. H., bij den Notaris Mr. G. A. HOEFHAMER, te Elburg.

*** Te HATTEM, Provincie Gelderland, wordt UIT DE HAND TE KOOP aangeboden, om desverkiezende terstond te aanvaarden: een zeer logeabel HEERENHUIS, ERVE, TUIN en STALLING. Het Huis bevat zeven Kamers, Zolder, Keuken, ruime verwulfde Kelders en verdere gemakken. *Franco* te bevragen bij den eigenaar, den Heer P. H. RASCH, te Kampen.

AAN HH. MEDIC. ET ART. OBST. DOCTOREN,

doch liefst gepromoveerd in de drie Vakken, wordt à contant aangeboden: Eene GENEES-, HEEL- en VERLOSKUNDIGE PRAKTIJK, met HUIS, TUIN en STALLING, gelegen op een welvarend Dorp, in eene schoone Provincie, tegen de somma van *f* 8000, welke praktijk 's jaarlijks een ruim bestaan oplevert. Zij die hiertoe inclineren, adresseren zich zoo spoedig mogelijk *franco*, onder Letters A. Z., bij den Boekhandelaar A. VAN DORSTEN Jr., in de Lijnmarkt te Utrecht.

*** **IN HAARLEM VERKOOPING AAN HET SPAARNE, Wijk 2, N°. 162.**

ENGESMET & SARLET, zullen verkoopen, ten overstaan van den Notaris Mr. H. A. F. D. VAN MEEUWEN, Dingsdag den 16den November 1858 en volgenden dag: HUISRAAD, MEUBELEN en INBOEDEL, nagelaten door wijlen den Wel-Eerw. Heer A. J. TERMARS, in leven rustend R. C. Pr. en Pastoor, bestaande in: een fraai Mahonyhouten Boogkabinet, Secretaire, Buffet, Eet-, Schuif-, Thee-, Speel-, Schrijf- en andere Tafels, een Hoekbuffet, Mahonyhouten Kanapé en Stoelen met diverse Zittingen, Mangel en Pers, Geschilderde Meubelen en Waschbenoodigdheden, een Forte Piano, van 6 octaaf door *van der Does*, fraaije Pendules, heldere Spiegels in Vergulden Lijsten, Prenten achter Glas, Kloklantaarn, Weerglas, Kandelabres en Ornementen, Oost-Indische Porseleinen als Bordwerk en Tafel-benoodigheden, Roomkleur Aardewerk, Glas-, Verlakt-, Koper-, Tin- en IJzerwerk, waaronder Kagchels, Tafel-, Bed- en Lijflinnen, Manskleederen, uitmuntend gevulde Bedden met Toebehooren, Chitsen, Katoenen en Wollen-Dekens, Gordijnen, Smirnasche Tapijten en Inlandsche Vloerkleeden, Karpetten, Turf, Brandhout, enz., voorts: eenige Boeken, Goud, waarbij een Zakhorologie, een Snuifdoos enz., Tafel en ander Zilverwerk en hetgeen verder te Koop zal aangeboden worden. Zaturdag den 13den Partikulier en Maandag den 15den op den gewonen tijd voor ieder te zien.

*** A. B. VAN DER VIES en OTTO VAN DER VIES, Makelaars, zullen op Woensdag en Donderdag 17 en 18 November 1858, 's morgens ten 10½ ure precies, in *het Wapen van Amsterdam*, op het Rusland te Amsterdam, finaal verkoopen: Het vermaard en zeer geëxtendeerd vroeger **MAGAZIJN** van den Heer

C. VAN ARCKEN,

bestaande in:

Chronometers, Pendules, Gouden en Zilveren Horologiën, Bijouterien, Bronzen Ornementen, Regulateurs, enz. enz. Alles breeder bij notitie omschreven en twee dagen vóór en op de Verkoopdagen aan het bovengemeld Locaal te zien.

*** OPENBARE VERHURING, op Woensdag den 17den November 1858, des voormiddags ten elf ure, in het Logement *Veerburg*, aan de Kleine Sluis, in de Anna-Paulowna Polder, Gemeente Zijpe, van:

1°. Eene kapitale BOUWMANSWONING, met aan- en bijgetimmerten, voorzien van ruime Stallingen voor Koeijen en Paarden, benevens BERGING voor eene groote hoeveelheid Hooi en Granen, benevens een ARBEIDERSWONING, ERF en LANDERIJEN, genaamd *WESTHOEVE*, te zamen groot 74 Bunders, 12 Roeden en 90 Ellen, staande en gelegen nabij het Noord-Hollandsche Kanaal, aan den Boermansweg, in het Westdeel van den Anna Paulowna Polder, Gemeente Zijpe, bij het Kadaster aangewezen in de Sectie J, onder de Nummers 161, 166, 167, 169, 170, 784, 785, 786, 325 en 326.

2°. Drie Percelen LAND, te zamen groot 19 Bunders 79 Roeden 10 Ellen, gelegen als voren, Sectie J, Nummers 158, 159 en 160.

3°. Drie Percelen LAND, te zamen groot 22 Bunders 62 Roeden, gelegen als voren, Sectie J, Nummers 122, 122a en 123.

4°. Twee Percelen LAND, te zamen groot 16 Bunders 50 Roeden, gelegen als voren, Sectie J, Nummers 173 en 174.

NB. De drie laatste Kavels zullen eerst afzonderlijk en daarna gecombineerd tot één enkelen Kavel worden gepresenteerd.

De voorwaarden der Verhuring zullen ter lezing liggen ten Kantore van den Notaris C. SIEMERS, in de Zijpe, zoo mede in de Bouwmansswoning, alwaar door den Bewoner JAN ZEEMAN, aanwijzing zal worden gedaan.

*** **VOORLOOPIGE AANKONDIGING.**

In den loop der maand November, op nader te bepalen dag en plaats, zal te Brielle door den aldaar residerenden Notaris L. M. VAN KRUYNE in het openbaar worden Verkocht:

Eene kapitale BOUWHOEVE met ruim 70 Bunders uitmuntende BOUW- en WEILANDEN, gelegen onder de Gemeente Oostvoorne.

Nadere informatien zijn op *franco* aanvrage te bekomen ten Kantore van den Heer G. T. LETTE en van voornoemden Notaris, beiden te Brielle.

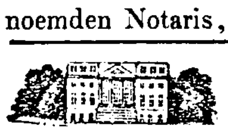

J. DE BEURS, J. MEIJERINK MEIJER, A. F. SONDORP, W. A. J. VROOM Azn., J. W. LUSKEN en P. VAN COURSEL, Makelaars, presenteren op Zaturdag den 13den November 1858, des avonds ten zes ure, in *het Regthuis* te Sloterdijk, ten overstaan van den Notaris J. H. BOK Jr., *onder meerdere Percelen*, te Verkoopen:

Het voor weinige jaren geheel nieuw en modern gebouwde HUIS, met deszelfs overdekte WARANDA, KOETSHUIS, STALLING, KOEPEL, welaangelegden TUIN en ERVE, zijnde het van ouds bekende ***REGTHUIS***, staande en gelegen in het Dorp Sloterdijk, nabij Amsterdam, Kadaster Sectie B, N°. 425, groot 21 Roeden, 51 Ellen.

Aan dit Perceel zijn onderscheidene vaste voordeelen verbonden, als: verkoopingen, verhuringen, het houden van vergaderingen, de bijeenkomsten van het Departement der Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen, *Vrouwen, enz. enz.* Breeder bij Aanplak-Biljetten omschreven, en dagelijks te bezigtigen.

De Bewijzen van Eigendom en de Veilconditiën zullen vier dagen bevorens ter lezing zijn ten Kantore van gemelden Notaris, op den O. Z. Achterburgwal, bij de Barndesteeg, te Amsterdam.

*** M. C. MERENS, Notaris te Monnickendam, zal, op Donderdag den 18den November 1858, des avonds ten 6 ure, in de Herberg *de Eendragt* te Landsmeer, in publieke veiling presenteren te Verkoopen:

Eene onlangs geheel nieuw gebouwde HUISMANSWONING, waarin Berging voor 16 Koehooi en Stalling voor 22 Koeijen en eenig jong Vee, met Erve, staande in het Noord-Einde te Landsmeer, bewesten de Gouw; benevens diverse Percelen WEILAND, met bijbehoorend Riet en Polderwater, alles gelegen onder Landsmeer en de Ilp, Gemeente Ilpendam, ter gezamentlijke grootte van circa 22½ Bunders. Breeder bij Biljetten omschreven.

De Percelen zullen eerst ieder afzonderlijk en vervolgens in eene massa geveild worden.

*** **OPENBARE VERKOOPING.**

C. J. G. DE BOOY, Notaris te Haarlem, zal op Donderdag den 18den November 1858, des 's middags ten 12½ ure, ten huize van de Wed. *de Vries*, in *het Huis ter Hart*, te Halfwegen Haarlem en Amsterdam, in openbare Veiling brengen en genoeggeldende Verkoopen:

20 Bunders, 20 Roeden, 60 Ellen GROND, zijnde Kavel 11 van Sectie D, liggende in den Haarlemmermeer-Polder, Gemeente Haarlemmermeer, Afdeeling Vijfhuizen, aan den Spieringweg, nabij de Spaarnwonderdwarsweg, voor het grootste gedeelte weltoegemaakt GRASLAND en overigens BOUWLAND, verdeeld in vijf Percelen, allen aan den Spieringweg gelegen, als:

1. Een stuk Grasland, waarvan het achterste gedeelte Bouwland, Kad. bekend Sectie B. N°. 76, ter grootte van 4 Bunders, 3 Roeden, 70 Ellen.

2. Een stuk Dito, bekend Sectie B. N°. 77, ter grootte van vier Bunders, twintig Ellen.

3. Een stuk Dito, bekend Sectie B. N°. 78, groot 4 Bunders, met de daarop staande Schuur.

4. Een stuk Dito, bekend Sectie B. N°. 79, groot 4 Bunders, 8 Roeden, 30 Ellen.

En 5. Een stuk Dito, bekend Sectie B. N°. 80, groot 4 Bunders, 8 Roeden, 40 Ellen.

Deze Percelen zijn niet Verhuurd, zullen eerst ieder afzonderlijk worden opgeveild en afgeslagen, daarna de Percelen N°. 1, 2 en 3 gecombineerd, vervolgens N°. 4 en 5 gecombineerd en eindelijk al de Percelen gecombineerd in Veiling worden aangeboden.

De Gronden zijn inmiddels *Uit de Hand te Koop*, de Veilconditien liggen 3 dagen vóór den Verkoopdag, ter visie ten Kantore van den Notaris *de Booy*, aan de Oude Gracht op den hoek van de Stoofsteeg te Haarlem.

*** D. M. ALEWIJN, Notaris te Medemblik, zal na bekomen authorisatie der Arrondissements-Regtbank te Hoorn, op Dingsdag den 23sten November 1858, des morgens ten 10 ure, ten huize van *Arend Bakker*, Kastelein in de Herberg *de Hoop* te Hem, overgaan tot den publieken Verkoop van:

Een HUISMANS-WONING met deszelfs ERF en BOOMGAARD, staande en gelegen te Hem, aan de Zuidzijde van den weg, benevens diverse Percelen WEI- en BOUWLAND, Geteekend Kadastraal, Sectie C., Numero's 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 335 en 336, te zamen groot 12 Bunders, 96 Roeden, 30 Ellen.

Een HUISMANS-WONING met deszelfs ERF en BOOMGAARD, staande en gelegen mede te Hem, aan de Noordzijde van den weg, benevens diverse Percelen WEI- en BOUWLAND, Kadastraal, Geteekend Sectie B., Numero's 72, 73 en 74 en Sectie C., Numero's 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60 en 61, te zamen groot 16 Bunders, 68 Roeden, 90 Ellen, en

Een Perceel WEILAND gelegen als voren in de Hemmerhorn, Kadastraal, Geteekend Sectie A., N°. 21, groot 2 Bunders, 86 Roeden, 80 Ellen.

De bovengemelde Goederen, zullen zoowel in afzonderlijke percelen, zoo als dezelve bij de Billetten zijn omschreven, als gecombineerd ter Verkoop worden gepresenteerd.

De Koopers zullen des verkiezende de helft der Kooppenningen, tegen 4½ percent intrest 's jaars, onder eerst hypothecair verband, op het gekochte gevestigd kunnen houden.

Nadere informatien, zijn inmiddels te bekomen, ten Kantore van genoemden Notaris ALEWIJN, aan de Oosterhaven te Medemblik, alwaar de Veilconditien 8 dagen voor den Verkoop ter Visie zullen liggen.

UITMUNTENDE KINDERWERKJES

VAN

ANN FRASER TIJTLER.

Lucie op het onbewoonde Eiland. — Lucie in Engeland. — Lucie te Huis.

Elk met 5 gekl plaatjes en gebonden in heel linnen bandje. **Prijs van elk *f* 1,40.**

*** Alom te bekomen:

GESCHRIFTEN

VAN

ABm. DES AMORIE VAN DER HOEVEN Jr.

NIEUWE UITGAVE, IN TOLLENS-FORMAAT.

Drie deeltjes, ingenaaid...... gezamenlijk. *f* 4,50.
Gebonden in heel linnen, met titel en portret. „ 5,50.

AFZONDERLIJK:

I. *Herinneringen aan mijne Academiereis*, en *de Godsdienst het wezen van den mensch*............ *f* 1,80.
II. *Nagelaten Leerredenen* met de *Levens- en Karakterschets*.................. „ 1,80.
III. *Proza en Poëzy*.................. „ 1,80.
De *Poëzy* alleen, ingenaaid.............. „ 1,—.
Idem in fraai marokko linnen met goud gebonden „ 1,75.
Van het portret, in staal gegraveerd door J. P. LANGE, zijn nog Exemplaren te bekomen à.... „ 1,25.
op chineesch papier à.................. „ 1,80.

G. T. N. SURINGAR.

*** H. A. M. ROELANTS, te Schiedam geeft uit:

UW HUISBOEK.

DOOR

HEINRICH ZSCHOKKE.

vierde herziene druk.

VOLKS-UITGAVE. Prijs *f* 1,50.

In één deel (600 Pagina's) kompleet; gebonden in keurig linnen band.

UW HUISBOEK is in ons vaderland te gunstig bekend om er hier eenige aanbeveling bij te voegen. — In betrekkelijk korten tijd zijn **vijftien duizend Exemplaren** verkocht. Een ieder, onverschillig van welken rang of stand ook, kan zich deze KEUR uit de „*Stunden der Andacht*", bijna om niet aanschaffen.

*** VAN DRUTEN & BLEEKER, te Sneek, geven uit van:

S. HOEKSTRA Bz.,

Hoogleeraar te Amsterdam,

DE LEER DES EVANGELIES,

In hare eenheid en haren zamenhang. Tweede uitgaaf. Gebonden in heel linnen.................... *f* 6,20.

GELOOF EN LEVEN

DES

CHRISTENS.

Tweede geheel op nieuw bewerkte uitgaaf. Gebonden in heel linnen *f* 2,60, ingenaaid *f* 2,25.

Het EVANGELIE der GENADE.

Prijs ingenaaid *f* 1,30; gebonden *f* 1,60.

THANS COMPLEET:

De nieuwe *goedkoope uitgave* van VAN KOETSVELD'S *Novellen*, in 3 nette deeltjes, elk van pl. m. 300 bladz. en met eene Staalgravure. Prijs compleet. *f* 4,80.

Idem keurig gebonden, zeer geschikt tot cadeau. *f* 5,70.

Deze *Zedelijke* en *Godsdienstige Novellen* zijn vlugtige grepen in het leven, maar die het hard raken en steeds van een hooger beginsel uitgaan, — die de diep liggende gebreken van Maatschappij en Huisgezin aantasten op eene humane wijze. Het doel van den Schrijver was altijd, den Mensch te zoeken, te veredelen en te verheffen in den Mensch; het dagelijksch leven te schetsen naar de natuur, en het te bezielen door geloof en liefde!

De buitengewone belangstelling, onder alle standen, in dit met roem bekende Werk, niettegenstaande de vorige druk bijna *f* 10,— kostte, deed den Uitgever besluiten tot deze min kostbare uitgave. S. E. VAN NOOTEN.

*** Door de ERVEN C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA is uitgegeven en aan de Inteekenaren verzonden:

DE TWAALFDE AFLEVERING VAN HET

ALBUM DER NATUUR,

EEN WERK

ter verspreiding van Natuurkennis onder beschaafde Lezers van allerlei stand,

ONDER REDACTIE VAN

P. HARTING, D. LUBACH en W. M. LOGEMAN.

Inhoud: De bosschen en hun invloed op den toestand des lands, door N. W. P. RAUWENHOFF, (*Vervolg en Slot.*) — eene wandeling te Parijs, door W. M. LOGEMAN.

Jaarlijks verschijnen 12 Afleveringen, tegen den prijs van *f* 3,60, terwijl het *Bijblad* den prijs van *f* 1,00 niet te boven gaat.

De **elfde Aflevering** van

De Huisvriend,

Gemengde Lectuur voor Burgers in Stad en Land,

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Inhoud: Een morgen in Frankfort, door LEO. — De kracht van ons tientallig stelsel. — Stof en geest. — Het goudstuk. Eene vertelling. — In den naherfst. — HENDRIK CONSCIENCE soldaat. — Baarddragende mannen. — Invallen. — Schetsen en teekeningen van NATHANIEL HAWTHORNE. — Logeergasten. — De landman.

Jaarlijksch verschijnen 12 Afleveringen of 26 Vellen rojaal octavo, tegen den geringen prijs van *f* 3,00.

*** Met het beste succes wordt gedebiteerd het *Uijige* Gedicht:

PLEIZIERTOGTJE

VAN DIRK VERPOOZEN MET ZIJNE VROUW EN DOCHTER,

van ROTTERDAM

naar de FEESTEN te 's GRAVENHAGE.

Tweede druk. Prijs 50 Cents.

In 14 dagen tijds was de eerste druk totaal uitverkocht.

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.